KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

PEDAGÓGUSKÉPZŐ INTÉZET

A néptánc lehetősége és eszközei a mindennapos testnevelésben az általános iskolában

Kátai Tibor
4. évf. tanító szakos hallgató

2024

Tartalom

1. Bevezetés 4
1. A témaválasztás indoklása 4
2. Elméleti háttér 6
2.1. A tánc rövid, történelmi áttekintése 6
2.1.1. A magyar néptánc története 8
2.1.2. A magyar néptánc történeti rétegei 9
2.2. Az iskolai néptáncoktatás kezdetei 10
2.2.2. A Gyöngyösbokréta mozgalom 11
2.2.3. A II. világháború után 12
2.2.6. Az Így tedd rá! – program 13
2.2.7. A néptánc oktatása az iskolákban ma 14
2.4.1. Népi játékok 16
2.4.2. A táncos mozgásfejlesztés előkészítése és a tánc tanításának folyamata 17
2.5. A néptánc fejlesztő hatásai 18
2.5.1. Mozgás és tájékozódás 19
2.5.2. Dominancia 20
2.5.3. Zenei képességek, ritmusérzék 21
2.5.4. Kognitív képességek 22
2.5.5. Beszéd 22
2.5.6. Tanulási képesség 22
2.5.7. Szocializáció, a szociális képességek fejlődése 23
2.5.9. Gátló tényezők a mozgásfejlesztésben 23
2.6. A néptánc szerepe a testnevelésben 24
3. A kutatás 25
4. A saját tapasztalatok és ismeretek alapján alkotott szakmódszertani eszköztár 33
5. Összegzés 36
6. Irodalom 38
7. Melléklet 42

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A minta pedagógiai végzettsége (%) 27
2. ábra: A pedagógusok szakmában eltöltött munkaéveinek száma 28
3. ábra: A pedagógusok által foglalkoztatott korosztály 29
4. ábra: A néptáncoktatás jelentősége a pedagógusok körében (%) 30
5. ábra: Különböző képességek fejleszthetőségének aránya a pedagógusok szerint 31
6. ábra: A táncpedagógiai módszertani sorozat felülete 34

1. Bevezetés

"A néptáncoknak helyet kell juttatni az iskolai testnevelésben…
A zene és testmozgás ősi kapcsolatai a civilizációban erősen meglazultak. Ha most magasabb síkon megpróbáljuk helyreállítani, ahol lehet: nem visszafelé megyünk az ősállapot felé, hanem előre a civilizációból a kultúra felé."

(Kodály Zoltán)

1. A témaválasztás indoklása

Nagykikindai, vajdasági születésű néptáncosként, majd néptáncoktatóként már kisgyermekkorom óta az életem és a hivatásom szerves részévé vált a néptánc. Számos együttesben dolgoztam, illetve dolgozom ma is néptáncoktatóként és koreográfusként, valamint az alsó évfolyamoktól kezdve a középiskola végéig tanítok néptáncot. A néptánc területén folytatott munkásságomért a *Magyar Kultúra Lovagja*, valamint *„Kiskunfélegyháza Város Művészeti Tevékenységéért"* elismerésekben részesültem, és úgy gondolom, hogy ezek a a díjak kötelezettségekkel is járnak. A néptáncoktatás során foglalkozom mindazon tényezőkkel, amelyek a magyarságot, a nemzeti identitásunkat befolyásolják határainkon innen és túl is. Kodály Zoltán 1942-ből idézett gondolatát igaznak érzem ma is; a néptáncnak helye van az általános iskolai testnevelésben. Amellett, hogy kiváló lehetőséget nyújt a testmozgásra, a mozgás megszerettetésére, igen hatékony közösségformáló és csapatépítő szerepe van. A magyar néptáncnak, a népi játékoknak, a népzenének vagy az éneklésnek egészségmegőrző- és fejlesztő vonatkozásai mellett döntő szerepük van a magyar népi kultúrának, hagyományainak ápolásában és az értékközvetítésben. A sporttal ellentétben, ahol gyakran az egyéni teljesítményen van a hangsúly, a néptáncban a közös művészeti alkotás és teljesítmény az elsődleges. A gyermekek életében kiemelt szerepe lehet a néptáncművészetnek, ahol a művészi alkotás mellett az igényes zenére történő közösségi élmény, a művészi mozgásfejlesztés elősegítése meghatározó (Tóth, 2013).

Kutatásom témájára a néptánc ezen hatásai miatt esett a választásom, amelynek tartalmával, a kutatásom eredményeivel és az általam alkotott táncpedagógiai módszerrel szeretnék segítséget nyújtani a későbbiekben mindazoknak, akik még nem, vagy kevésbé jártasak a néptáncoktatásban, illetve azoknak a pedagógusoknak is, akiknek vannak már tapasztalataik, de nem használják fel ismereteiket, vagy nem tudják kihasználni a testnevelés órákon alkalmazott szer- és eszközrendszereket a néptáncoktatással kapcsolatban.

Kutatásom célja az, hogy rámutassak a néptáncoktatás jelentőségére és jellemzőire a jelenlegi általános iskolai közoktatásban, valamint megismertessem annak komplex

személyiségfejlesztő hatásait, amelyek alatt az értelmi, érzelmi és testi készségek és képességek teljességét értem. A téma jelentősége és növekvő népszerűsége ellenére kevés hazai és nemzetközi empirikus vizsgálat ismert a néptáncpedagógiával, annak módszertanával kapcsolatban az általános iskola alsó tagozatán. A mozgáshoz, a testedzéshez számos érzelmekben gazdag tevékenység párosulhat, melyeket 11-18 éves tanulók (N=2840) affektív jellemzőivel kapcsolatban vizsgált Hamar és Karsai 2008-ban a testnevelés tantárgyra vonatkozóan. Az eredmények alapján a testnevelés iránti pozitív érzelmi telítettség az életkor előrehaladtával – leginkább a lányoknál – sajnos meredeken csökken. A tánccal kapcsolatos hazai és nemzetközi vizsgálatok leginkább kvalitatív jellegűek, tehát szükséges lenne minél több objektív, kvantitatív kutatásra a néptáncművészet területén (Lanszki, Tongori és Papp-Danka, 2023). Kovács Henrik 2021-ben vizsgálta a 20. században felgyűjtött hagyományos tánckultúra szerepét, a néptánc társadalmi funkcióváltásait a 21. században. Kutatási eredményei alapján a sok éve táncoló egyéneknek a néptánc szinte egyet jelent a színpadi megmutatkozással. Kovács kiemeli a táncházak és tánctáborok jelentőségét, mint a néptánc hagyományőrző, identitásképző, egyben társadalmi szerepvállalást meghatározó helyszíneit. Szintén Kovács vizsgálta a néptáncosok testséma érzékelését, valamint irányérzetét (n=103) 2024-ben. Az eredmények alapján a néptánc elősegíti az egyén belső irányviszonyítási rendszerének, térbeli tájékozódásának fejlődését. Láng és Szőllősi (2023) hathetes, szimbólumokat alkalmazó mozgásfejlesztő programjának kutatási eredményei alapján a tánc és a szimbólumok alkalmazása jelentősen fejleszti a gyermekek verbális absztrakciós képességét, bővül a szókincsük, javul a helyesírásuk, vizuális emlékezetük és finommozgásaik fejlettségi szintje.

Mivel általános iskolában tanító pedagógusokkal igen kevés kvantitatív kutatás foglalkozik a néptáncpedagógiai ismereteikkel kapcsolatban, vizsgálatom ezért hiánypótló a témakörben.

2. Elméleti háttér

2.1. A tánc rövid, történelmi áttekintése

Mielőtt még áttekintenénk a tánc történetét, mindenképp tisztáznunk szükséges, hogy mit is nevezünk táncnak. A tánc nem más, mint ének-, vagy zeneszóra járt ritmusos mozgásforma, illetve mozgássorozat. A magyar néptáncot is így határozhatjuk meg kibővítve azzal, hogy a magyar néptánc a népművészet egyik ága. A tánc talán a legősibb művészeti ág, egyben a legifjabb, mivel a művészettörténet folyamatában a legkésőbb alakult ki önálló műfajjá (tancolo.pte.hu/hu). A tánc megjelenéséről több elmélet is létezik. Az egyik szerint a tánc egyidős az emberiséggel, a másik viszont azt állítja, hogy az állatoktól eredeztethető. A különbség az, hogy az állatoknál ez a tevékenység ösztönszerű, és az udvarlás, fajfenntartás, létfenntartás célját szolgálja. Az embernél viszont a kezdetekben még ösztönszerű cselekvés volt, amely egyre tudatosabbá vált. Az első törzsközösségek kialakulása előtti időszakban nem beszélhetünk művészi tevékenységről, csupán a primitív munkatevékenység egyik formájáról (tancterapia.lapunk.hu). Az afrikai, ázsiai, európai barlangokban talált táncoló embereket ábrázoló rajzok azt bizonyítják, hogy a tánc tehát már az őskorban is jelen volt, amely elsősorban kommunikációs eszközként funkcionált, valamint spirituális erőt is kapcsoltak hozzá, amely által közelebb akartak kerülni a természetfölötti erőkhöz. A tánc meghatározó társadalmi szerepét kutatta Lenoir a *Batuos* törzsben, jelenleg is létező primitív néptörzsben folytatott vizsgálatai során: *„Milyen táncotok van? Így szól az első kérdés, amit találkozáskor két Batous törzs egymáshoz intéz. […] Ellenségeskedések alkalmával, a győztes törzstagok magukévá teszik mindazt, ami az ellenség tulajdona volt: emblémát, éneket, táncot, lelket.”* (Lévi, 1986).

Az ókori Egyiptomban szintén jelentős szerepe volt a táncnak. Ezt számos egyiptomi rajz is bizonyítja, de az ókori görögöknél kapott igazán elsődleges művészi helyet. Ők a táncot a halandók és a halhatatlanok közötti kapocsnak tekintették. Abban az időben a táncnak számos funkciója volt, mint például kommunikáció és baráti kapcsolatok kialakítása, vallási szertartások során történő imádkozás, sebgyógyítás, vagy érzések, érzelmek kifejezése. Az ókori görögöknél a tánc a születéstől a halálig, életük szinte minden megnyilvánulásában jelen volt. A Római Birodalom fontosabb műfaja volt pantomim, amely a középkorban is tovább élt. A kereszténység korai századaiban a szent helyeken – akár templomokban vagy temetőkben – szokás volt táncolni, mivel akkoriban a táncot a zene és költészet mintájára az Istenhez történő közeledés eszközének tekintették. A középkor folyamán a sorozatos tiltások

miatt a táncok eltűntek a templomokból (Major és Gara, 2014, 41. o.). Ebben az időszakban a katolikus egyház szabályozta a táncolás lehetőségét, nem engedélyezték azt a templomokban, vagy a templomok előtti téren, az erotikus mozdulatokat tartalmazó táncokat tiltották, valamint nem volt lehetséges a böjti időszakokat megzavarni mulatságokkal, tánccal.

Európa kialakulóban lévő kulturális egységének egyik formája a középkori társastáncok elterjedése volt, amelyek hátterében az európai nemesség ún. lovagi életformája állt, amelynek a tánc is szerves részét képezte. A reneszánsz korszak igen táncos időszaknak mondható. A korai reneszánsz időszaktól táncmesterek is működtek, akik pontos táncleírásokat közöltek, innen tudható, hogy mit és hogyan táncoltak például Itáliában és Burgundiában, valamint más európai főúri vagy királyi udvarokban. A táncmester, a *maestro di ballo* volt: „*Ő tanítja a gazdag polgárokat és arisztokratákat táncolni, de feladata volt a táncok ügyes elrendezése, leleményes szerkesztése, az ünnepségek megrendezése, valamint a társasági viselkedési formák tanítása is. A táncmester ebben az időben éppoly megbecsült személy, mint a költő, a szobrász vagy akár a tudós."* (Major és Gara, 2014, 56. o.)

A 15. században az olasz és francia táncnak két altípusa volt: a lassú, méltóságteljes bassadanza (basse danse) és a több mozgásból álló ballo (balletto). Az ismertebb reneszánsz táncok, például a pavane, gaillard, passamezzo vagy a volta tánc a16. század második felétől váltak népszerűvé. A barokk időszak táncait a bók, a köszöntés, igényes karmunka és kifinomult lábtechnika jellemzi. A táncok gyakran tükrözték a korabeli társadalmi normákat, viselkedést és hierarchiát, ahol a táncokban való részvétel és azok előadása a társadalmi státuszt is tükrözte. A korszak jelentős uralkodói közé tartozott például VIII. Henrik angol király maga is zeneszerző volt, aki a táncokat gyakran kísérte saját műveivel, énekével. XIV. Lajos francia uralkodó, a Napkirály (1638 -1715) szintén támogatta a művészeteket, maga is kiváló táncos volt, és a táncot a francia udvari élet központi elemévé tette. Néhány példa a barokk táncokra:

Menüett: elegáns, méltóságteljes előadásmód jellemzi, általában 3/4-es ütemben íródott.

Gavott: a menüettnél kissé gyorsabb tánc, amelyet egyszerre több páros táncolt, általában 4/4-es ütemmutatójú.

Allemande: méltóságteljes tánc, amely összetett karmozdulatokat igényel, gyakran 4/4-es ütemben íródott. Az allemande különösen népszerű volt a német fejedelmi udvarokban.

Sarabande: arab eredetű, eleinte gyorsabb, szenvedélyes tánc, ami méltóságteljessé vált, 3/4-es ütemmutatójú. A barokk korszakban leginkább Franciaországban vált népszerűvé, gyakran szerepelt táncszvitek tételeként.

Jigg (Gigue): gyors, vidám tánc, amelyet apró szökkenések és ugrások jellemeznek, általában 6/8-as vagy 9/8-as ütemmutatójú, amely lehetővé tette a gyors, szökellő mozdulatokat. A jigg

különösen népszerű volt az angol udvarban, ahol VIII. Henrik maga is kedvelte a vidám, energikus táncokat (tanc.hu/tancstilusok/tortenelmi-tancok). A barokk zeneszerzők – például Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, Antonio Vivaldi, Jean-Philippe Rameau, François Couperin vagy Henry Purcell – egyéni módon alkalmazták a különböző történelmi társastáncokat műveikben, melyek így nem csupán a táncparketten, hanem a hangversenytermekben és operaházakban is jelentős hatást gyakoroltak a művészeti életre. A 18. században megjelent a polka, mazurka, galopp (tancolo.pte.hu/hu/tarsastanc_elmelet), majd népszerűvé vált a landler táncból kialakult, Németországból és Ausztriából származó keringő, míg az angolok a contredanse táncukról lettek ismertek. A romantika időszakában a balettet már szerényebb művészi színvonal és tömeges látványosság jellemezte. A 20. században a latin páros táncok rendkívül népszerűvé váltak, például a tangó, ami $^{2}/_{4}$-es ütemű szenvedélyes tánc, a cha cha cha, dél-amerikai $^{4}/_{4}$-es ütemű tánc, vagy a rumba, ami szintén $^{4}/_{4}$-es ütemű tánc (super-prof.hu, 2023). A swing korszak sikereit a rock and roll tánc követte a múlt évszázad közepe táján, majd az 1960-as években a párban táncolt twist vált népszerű táncműfajjá. Az újabb és újabb zenei stílusok további táncműfajok megszületését eredményezték, és teret adtak a különböző nemzetek és kultúrák népi táncelemeinek újbóli felfedezésének is (platinadance.hu).

A tánc nemzetközi napját 1982 óta ünnepeljük az UNESCO Nemzetközi Táncbizottsága javaslatára Jean-Georges Noverre (1727-1810), francia balettművész születésnapján, április 29-én.

2.1.1. A magyar néptánc története

„Berzsenyi Dániel, aki büszkén vallotta: „én egykorúim között legelső magyar táncos voltam”, joggal hívta fel Széchenyi István figyelmét táncaink pedagógiai jelentőségére, nélkülözhetetlen szerepére az egyén és közösség formálásában, a lélek és test harmonikus kiművelésében. A napjainkban is időszerű gondolatindoklásaként az általa ideálnak tekintett magyar tánc gazdag érzelem és formavilágán túl egykori történeti szerepét is méltatta.” (Pesovár, 2003, 7. o)

A magyar néptánc fentebb említett jellemzőit sok évtizedes kutatások is bizonyítják. Rámutatnak arra, hogy a néptánc, a hagyományban élő tánctípusok és táncstílus összessége, amelynek gyökerei a különböző történeti korszakokba nyúlik vissza a magyar művelődéstörténet szerves részét képező történeti kutatás eredményességének köszönhetően. A néptánc fogalmának legszűkebb meghatározása a tradicionális népi, paraszti közösségekben gyűjtött táncanyagot jelöli, ugyanakkor a tudományos terminológia a néptánckutatás és a

néptánctudomány fogalmak helyett ma már jellemzően a táncfolklorisztika és az etnokoreológia elnevezéseket alkalmazza (Bólya, 2021).

Tánchagyományunk megőrizte a körtáncok rituális, archaikus jellegét, mely arra enged következtetni, hogy a keresztény középkorban is jelen volt. Ugyanígy fellelhetőek a régi táncstílusnak a körvonalai, melyek tánchagyományaink alaprétegét képezik és melyek segítenek megérteni a magyar művelődéstörténetet. A szerelmi líra táncba foglalt változatai mellett nagy és meghatározó szerepe volt az újkori Európa táncainak. Ezeket a táncokat, az archaikus, rituális táncoktól eltérően, a zárt összefogódzás, forgó-forgató párban táncolás jellemezte. Az újkori táncáramlat eredményeként kialakult a két új táncstílus a verbunk és a csárdás, mely a reformkor két jelképes táncaként szerepelt az akkori társadalomban.

Jól látható, hogy néptáncainkban a magyar életmódot, életfilozófiát, életstílust képviselő ideák mellett fellelhetőek az európai vonások is. Mindez mellett kijelenthetjük, hogy tánchagyományunk olyan jellegzetességeket őrzött meg a történeti korszakokból, amelyek kihatással vannak az egyetemes kultúrára is. Ezek a tulajdonságok jelentik a magyar néptánc igazi értékét és a mai, rohanó világban megérdemli a kellően kiérdemelt figyelmet, mert erősíti a nemzeti öntudat európai szintre emelését (Pesovár, 2003).

2.1.2. A magyar néptánc történeti rétegei

A magyar tánchagyományról szóló első írásos emlékek a középkorból származnak, ide vezethető tánctípusaink a *régi páros táncok*. Ezek között találunk a királyi és főúri udvarokban járt lassú, láncban vonuló táncokat, továbbá a fegyver és eszközös táncokat tükröző csalogató, udvarló táncokat, a reneszánsz kort meghatározó szerelmi-udvarló táncokat, valamint szintén az európai reneszánszban ismert, párban járt, zárt fogású forgós táncokat. A fentebb felsorolt táncok archaikus jegyeket hordozói inkább a Kárpát-medence nyugati, déli és északi tájegységein, míg a fejlettebb, európai jegyeket magukban hordozó táncokat Erdélyben lelhetünk fel. A16. századtól számított gyűjtések és feljegyzések tették lehetővé a magyar néptánc történeti rétegeinek körvonalazását. Régi stílusú táncoknak nevezzük azokat a tánctípusokat, amelyek a 18. század előtti időszakban fellelhetőek. Az új táncréteg táncai a 18. századtól alakultak ki a nyugat-európai táncdivat hatására. Mindkét táncréteg sajátos jegyekkel rendelkező táncokat, tánctípusokat foglal magába. A régi stílusú táncok: kör- és fűzértáncok, eszközös pásztortáncok, ügyességi táncok botoló, ugrós, legényes, régi páros táncok. Az új táncréteg táncai: verbunk, csárdás, népies műtánc (Könczei, 2014).

A *kör- és fűzértáncok* középkori vonásait, a mai napig, a *leány körtáncaink* és *karikázóink* őrizték meg. a török hódoltság alatt, a Nyugat-Európából érkező divat nehezen,

vagy egyáltalán nem jutott el a Kárpát-medence tájaira. Ennek eredményeképp a mai körtáncok megőrizték középkori jellemzőiket és túlnyomórészt a Dunántúlon maradtak fenn. Az *eszközös pásztortáncaink és ügyességi táncaink* a karikázókhoz hasonlóan a középkor jegyeit hordozzák magukban. Az akkori fegyvertáncokból alakultak ki. Legismertebb tánctípus, amely tükrözi ezt, a *hajdútánc*, amelynek névadói a 16-17. századi Magyarország gazdasági és katonai életében, fontos szerepet betöltő hajdúk. Tehát az eszközös pásztortánc egyik közvetlen történeti előzménye, melynek küzdő jellegű mozdulatait a *botoló* tánctípus őrzi. Szintén a régi táncréteghez tartoznak az *ugrós* és *legényes* táncaink, amelyek szóló, csoportos és páros formában is élnek. Ezek közül a legelterjedtebb és legfontosabb a magyar tánckincs szemszögéből az ugrós. A legfejlettebb tánclépésekkel rendelkező táncaink közé a legényest soroljuk, amely a tánc és a zene legtökéletesebb illeszkedésének példája. Improvizatív jellegű, de szigorúan követi a zene tagolódását (Könczei, 2014).

A 18. század második felétől jelentek meg az új táncréteghez tartozó táncaink, a verbunk, a csárdás és a népies műtánc a tánckultúránkban lezajlott változások eredményeként. Ezek a tánctípusok a kor ízléseinek megfelelően alakultak ki a régi táncrétegből. Páros táncaink új stílusát a *csárdás* képviseli, mely a régi hagyományokat átértékelő stílusváltás eredményeként alakult ki és a magyar romantika jelképévé, nemzeti táncává vált. A régi páros táncok és az ebből kialakult csárdás kapcsolatát az erdélyi páros táncok tükrözik. A 20. században itt még megtalálhatóak a forgó-forgatós tánctípusok, amelyek a csárdás egyes jellemzőit hordozzák magukban. A Kárpát-medence többi tájain viszont a forgó-forgatós jelleg már kiveszett vagy beolvadt az új stílusú csárdásba. A 18. század verbuválásai eredményeként kialakult az új stílusú férfi táncunk, a *verbunk,* melyet javarészt szóló formában táncolnak. Létezik azonban egy látványosságra és hatásosságra épülő körben táncolt változata is, a *körverbunk.* A 19. század első felében, a nemzeti törekvések, a nemzeti öntudatra ébredés hatására kialakult a *népies műtánc.* Létrejöttét az akkori táncmestereknek köszönhetjük, akik a néptánc motívumaiból, azok változataiból, idegen táncok lépéseinek magyarosított formáiból színpadi vagy szalontáncot szerkesztettek. Ezek közül a legelterjedtebbek a *palotás, magyar kettős* és a *körmagyar* (Könczei, 2014).

2.2. Az iskolai néptáncoktatás kezdetei

A magyar néptánc-tantárgypedagógia, annak módszerei vagy a története még kevésbé feltárt a hazai táncfolklór vagy tánctörténet kiemelkedő tudományos kutatási eredményeivel ellentétben. A táncoktatás módszertanával az elmúlt évszázad utolsó évtizedéig csupán rövid, egymástól független tanulmányok jelentek meg, ezek egyes népi játékok és a táncok elsajátítási folyamataival, vagy azok egy-egy részterületeit foglalkoztak (Antal, 2007).

Kiss Áron 1891-ben megjelent *Magyar népi játékok gyűjteménye* című műve jelenti a magyar néptánc iskolai életben való megjelenésének kiindulópontját, amelynek segítségével a magyar néptánc bekerült az iskolák tanterveibe. Kiss Áron (1845-1908) református lelkész, a németországi és svájci tanulmányútjain tapasztaltak hatására a hazai oktatás színvonalának javítását szerette volna elérni. 1870-től a nagykőrösi református tanítóképzőben lett igazgató. *Magyar gyermekjáték-gyűjtemény* című kötetének értékes anyagát több mint 200 pedagógus gyűjtötte össze. Előszavában így ír Kiss Áron: *„A megtartott anyag elrendezésénél (...) a gyermek fejlődését vettem alapul, azaz úgy soroztam az egyes játékokat egymás után, amint azok játszásába a gyermek egymás után, vagy egymás mellett belenő.*" (Laczkóné, 2014)

Az 1905-ös tanterv hatására indult meg az 1910-es évek elejétől az akkor éppen érvényben lévő német rendszer bírálataként az úgynevezett „magyar testnevelési rendszer". A táncot és a zenét a testnevelés szükséges kiegészítőjeként tekintették (Antal, 2002). *„A tánc, az ének és a zene összetartozó dolgok, egyik a másik nélkül alig elképzelhető, mindhárom együttesen igen előnyös a helyes ütemérzék, ritmusérzék fejlesztésére."* (Kmetykó, 1915, 11. o.) Az 1930-as és 40-es évek tanterveinek utasítására a táncanyagot felbontották játékos táncokra, magyar tánclépésekre és magyar táncokra. A már meglévő, korábbi célokat kibővítették a kitartás és a nemzeti érzés felébresztésének igényével. Mindezek mellett, a bővítések mellett, a szakirodalom hangsúlyozta a mindennapi mozgást rendezetté és harmonikussá tevő testképzést is (Antal, 2002). Itt szükséges megemlíteni Weszely Ödön írását is, aki szerint a tánc az eszköze az épség, egészség, erő, ügyesség, alkalmazkodóképesség és szépség fejlesztésének és megőrzésének is (Weszely, 1932).

2.2.2. A Gyöngyösbokréta mozgalom

A magyar néptánc történetét áttekintve semmiképp sem szabad kihagyni a Gyöngyösbokréta mozgalmat, amely 1931-től 1944-ig tartott. Paulini Bélától ered a mozgalom elnevezése és egyben ő is a legkiemelkedőbb alakja. Voigt Vilmos munkájában olvashatjuk, hogy a mozgalom a magyarság öntudatának erősítésére jött létre és rávilágított a néphagyományok kiveszésének veszélyére. A cél többek között az amatőr néptánc együttesek létrejötte, illetve a táncok népzenei kísérettel történő színpadra vitele volt. Segítségül a falusi értelmiségieket hívták, akiknek munkájában rövid ideig a néprajzos szakemberek is besegítettek. A műsorszámokban a táncok és dalok szokásrendszerben jelentek meg és nagy gondot fordítottak az autentikus viselet bemutatására. A bemutatott táncok zöme rögtönzött jellegű volt, így biztos terepet adott a néptánckutatók számára (Voigt, 2000).

2.2.3. A II. világháború után

Az 1946-os tanterv két fontos változást fogalmazott meg az ének-zene és a testnevelés területén. Az első azt szorgalmazta, hogy az ének-zene oktatásban Kodály Zoltán és tanítványainak elvei valósuljanak meg, miszerint a népzenén át kell eljutni az egyetemes zene megértéséig. A második pedig, hogy mind az ének-zene, mind pedig a testnevelés tananyagában szerepeljenek az egyszerű népi gyermekjátékok. 1952-ben életbelépett új tanterv alapján az iskolai táncoktatás hosszú időre megszűnt (Antal, 2002)-

Az 1970-es években, a táncházmozgalom fellendülésének és népszerűségének időszakában, az iskolákban a testi nevelés problémájának megoldására három testnevelés óra került bevezetésre. Ugyanakkor a Magyar Tudományos Akadémia szomatikus neveléssel foglalkozó bizottsága felkérésére a Népművelési Intézet irányításával 11 iskolában kísérlet folyt az 1974-77 közötti időszakban. Ez a kísérlet a harmadik testnevelési óra lehetőségét kívánta felhasználni a néptánc bevezetésére (Keszler, 1987).

Az iskolai táncoktatás terén a rendszerváltás hozta meg az igazi áttörést. Az 1993. évi LXXIX. törvény 10. § (3) bekezdése szerint minden gyermeknek és tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Ezzel a törvény az alapfokú művészeti iskolában nemcsak a zeneművészet oktatásának ad helyet, hanem a táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja alkotó önkifejező képességeik kibontakozását, gondozását (Antal, 2002, 18. o.). A kormány által elfogadott 1995-ös Nemzeti alaptantervben a művészetek műveltségi területén belül jelent meg a Tánc és dráma képzés 1-10. évfolyamokon. A 20. században még mindig jelentős a szerepük a gyermek és ifjúsági amatőr néptánc együtteseknek, de már csökkenő számban. Számszerű adatot ugyanakkor nehéz megállapítani, hiszen a fesztiválokon, bemutatókon az iskolák osztályai is együttesként jelennek meg. (Antal, 2002)

Az első diplomás néptánc pedagógus képzés a kilencvenes évek második felében indult meg a Magyar Táncművészeti Főiskolán, később több felsőoktatási intézményben is elindult, mint például a tánc- és drámapedagógus képzés, gyermektáncoktató képzés, néptánc- és társastánc-pedagógus képzés, óvodapedagógus néptáncoktató képzés (Vadasi, 1990).

A 2000-es évek elejéhez érve a néptáncoktatásban a következő szinteket, szervezeti és tantárgyi kereteket állapíthatunk meg:

„Általános és középiskolák:

- néptánc tantárgyként, vagy modulként,
- tánc- és dráma műveltségi területként,
- néptánc szakkör, művészeti együttesként.

Alapfokú művészetoktatási intézményben:

- néptánc tanszakként,
- tantárgyként,
- táncegyüttesként.” (Antal, 2002, 19. o.)

2.2.6. Az Így tedd rá! – program

Dr. Balatoni Katalin által megalkotott program a néphagyományokra, népi játékokra és a néptáncra épülő módszertani ötlettár. Lényege, hogy a legkorszerűbb pedagógiai elveket alkalmazza a népi játékok és a néptánc oktatása során, és a hagyományos értékekre épül. A gyerekeknek az önfeledt örömöt jelenti a játék és a játékokhoz hasonló tevékenységi formák, ami az óvodában biztosítva van számukra. Erre épít az *Így tedd rá!* program is. A módszer dalokat, mondókákat, népi játékokat tartalmaz és éppen ezért kiválóan alkalmazható az óvodákban és az általános iskolák alsós tagozataiban is, segítve ezzel a népi játékok és a néptánc eredményes oktatását is. A programban szereplő mozgásos-énekes tevékenységek által hatékonyan fejleszthetőek a zenei és mozgásos képességek, a közös éneklés, az együtt táncolás öröme és élménye, az identitástudat, a közösségi érzés, az egymásra figyelés. Továbbá, fejlődik a gyermek ritmusérzéke, finommotorikája, mozgás- és térbeli koordinációja, beszédképessége, bővül a szókincse. A program a pedagógusok számára továbbképzéseket is szervez a módszer elsajátítása és alkalmazása érdekében (igyteddra.hu).

Dr. Balatoni Katalin, a néptánc motívumainak leegyszerűsített változatát veszi alapul, megtartva annak jellegzetességeit, illetve a gyerekek érdeklődéséhez, motivációjához közel álló tevékenységeket alkotott meg. Ezáltal jöttek létre a különböző jelentőséggel bíró, különböző színekhez kapcsolódó feladatok, feladatsorok. Ezeket a feladatokat, a gyerekek, különböző eszközök segítségével végzik el, mint például, a színes tulipánok, színes kötelek, babzsákok, diók és korongok. A módszer, minden színhez különböző mozgásformát, motívumot, jelentést kapcsol, segítve a gyerekek könnyebb térbeli tájékozódását. Ilyen formán alkalmazkodik hozzájuk és kellőképpen motiválja őket. A módszerben előforduló alapszínek a sárga, zöld, piros, kék, valamint ezek variációi, a halványzöld, sötétzöld, fordított zöld, a lila és a rózsaszín. (Balatoni, 2016)

A programban a tulipán igen fontos helyet foglal el. Segítségével a gyerekek könnyen és örömmel tanulják meg a motívumokat és azok alapmozgásait. A színes tulipán központi elemként, olyan egyszerű mozdulatokat és lépéseket szimbolizál, amely leginkább az ugrós tánctípusokban jelennek meg. Ezzel a módszerrel az a cél, hogy a gyerekek külön-külön lépéseket, lábgesztusokat sajátítsanak el, majd ezeket motívumokká, tánclépésekké össze tudják fűzni. Végül pedig megtanulják az ugrós tánc alaplépéseit. A tulipánok színei mindegyike más-más mozgásformát jelent. A sárga egy lábon két ugrást, a piros páros lábon történő ugrást, a kék lép-érint kombinációt, a zöld pedig a *ti-ti-tá* ritmusképletű váltott lábon való ugrást jelenti. Hogyha a gyerekek nehezen tudják megjegyezni az adott mozgásformákat, akkor kapcsolhatunk a színekhez egy könnyen megjegyezhető szót vagy cselekményt. Például a piros a tűz és azt át kell ugrani, vagy a kék a vizet jelöli és abba csak egy kicsit beleérintjük a lábujjunkat. A zöldhöz több szótagból álló szót kapcsolhatunk, mint például *tu-li-pán, így-tedd-rá, Pan-ni-ka, Zo-li-ka*. A babzsákkal az egyensúly érzéket, helyes testtartást, szem-kéz koordinációt fejleszthetjük, illetve felvezetőként alkalmazhatjuk a táncos eszközök használatához (Balatoni, 2016).

A Táncház-módszer

A Táncház-módszer a magyar néptáncoktatás egyik legfontosabb és legismertebb módszere. Az alapvető elve az, hogy a gyerekek a néptáncot közvetlenül egy közösség tagjaiként tanulják meg, gyakran családi környezetben vagy közösségi eseményeken, ahol a hagyományos táncokat közvetlenül a táncosoktól sajátíthatják el. A táncházak során a táncosok nemcsak a mozdulatokat tanulják meg, hanem a közösségben való együtt történő mozgás és szórakozás élményét is átélhetik. A táncház-módszer, mint az UNESCO szellemi kulturális örökség átörökítésének magyar modellje, az UNESCO reprezentatív listájára 2011-ben került fel. *„Alkalmas a hagyományos kultúra alapos gyakorlati megismertetésére, tudatosítására, diverzitásának fönntartására. A résztvevőktől aktivitást igényel, közösségi élményt, közösségeket teremt és tart föntársas szórakozási, művelődési lehetőségeivel. A közvetlen módon, gyakorlaton megismert kulturális örökség beépül a résztvevők mindennapjaiba, akik az örökség hordozóivá, továbbadóivá, újrateremtőivé válnak.”* (Csonka-Takács, 2011, 8. o.)

2.2.7. A néptánc oktatása az iskolákban ma

„…Kodály Zoltán zenei nevelési elvei lényegének megfelelően, mely az élményszerzés legfontosabb forrásaként a kóruséneklést nevezi meg, a NAT lehetőséget biztosít a tanórán

kívüli zenei tevékenységek – mint a koncertpedagógia, az iskolai néptáncoktatás, népdalkörök, népdalkórusok, kamaraegyüttesek – iskolai keretek közti és azon túli szerveződése számára, melyhez a köznevelés és a kultúrát közvetítő intézmények, szervezetek együttműködése elvárható és szükséges." (Magyar Közlöny, Nemzeti alaptanterv, 2020, 408. o.)

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés órában szervezi meg. Ezen öt órából legfeljebb heti két óra, a NAT Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, közösségi vagy más sportjátékok, szabadtéri sportok, természetjárás, kirándulás), vagy különféle más sporttevékenységekre fordítható, az iskola lehetőségeinek és felszereltségének megfelelően (110/ 2012. Kormányrendelet, 2012).

A következőkben felsorolt három modell a magyarországi táncművészeti nevelés és táncos képzés rendszerének része. Általuk megfogalmazhatók az oktatási-nevelési célok, és kijelölhető az a bázis, amely közreműködik a módszertan kialakításában.

a) Iskolai oktatási modell:

- Hangsúly a folyamaton, a módszereken és az eljárásokon van.
- Hangsúly a kreativitáson, képzeleten és fantázián van.
- Hangsúly a gyermekek érzelmein és szubjektív tapasztalatán van.
- Hangsúly a tanári megközelítésen van. A tanár, a tanuló, mint a tanítási folyamat közös résztvevője. A tanuló saját tanulásának kalauza is.
- Elsődleges célja nem a színpad, hanem a sokoldalú képességfejlesztés, a táncművészethez való pozitív viszony kialakítása.

b) Köztes modell:

- Hangsúly az oktatási folyamaton, a módszertani gazdagságon van, amelynek a sokoldalú képesség fejlesztésen túl a végső célja a tánctudás, a produkció, az alkotás.
- Hangsúly a kreativitáson, a néptánchagyományról szerzett gyakorlati és elméleti ismereteken van.
- Hangsúly a tánchoz való pozitív viszonyon, az érzelmen, képzeleten, fantázián van.
- Hangsúly a szimmetrikus tanár-csoport megközelítésen, a színpadi és táncesztétikai ismereten van.
- Elsődleges célja a színpadi mű feldolgozása, értelmezése, esztétikai, dramaturgiai közös feldolgozása, az alkotómunka.

c) Professzionális modell:

- Hangsúly a színházi tánctudáson van.

- Hangsúly a kimeneten van (például az előadáshoz trenírozott test).

- Hangsúly a stilisztikailag meghatározott tánctechnikán, mint tartalom van.

- Hangsúly a direkt tanításon van. A tanár a szakértő, a diák pedig a teljes alárendeltségben vesz részt az oktatásban.

- Elsődleges célja a színpadi mű, s az azt tökéletesen megvalósítani tudó előadóművész képzése. (Antal, 2002, 29. o.)

Az alapfokú művészeti iskolák 1-6. évfolyamára készült módszertani ismertetés a népi játék és a néptánc tantárgyak tananyagfejlesztését célozta meg. A szerzők didaktikai célként fogalmazták meg többek között a tanulói tevékenységek középpontba állítását, a módszertani sokszínűség, a pedagógiai és szakmai módszertan gazdagítását, a holisztikus értékelést vagy az élményközpontúságot. Elsődleges cél a játéktevékenység, a táncos tevékenység megszerettetése, vagy a szabad improvizációs mozgás és a közösségi táncélmény megélése. Meghatározóak a tantárgyközi kapcsolatok lehetőségei; a magyar irodalom (mondóka, mese, vers) ének-zene, természetismeret, a vizuális művészetek területeivel, a felső tagozaton az irodalom, folklórismeret, földrajz, történelem, matematika, vagy a természetismeret kapcsolódási pontjaival (Demarcsek et al., 2020).

2.4.1. Népi játékok

A népi játék egy olyan mozgásos és művészi forma, amely magában foglalja a költészetet, ritmust, szöveget, cselekményt, vagy a funkciót, jellemzője az átalakulás, rögtönzés és a megújulás. A gyermek számára nem kötelező a játék, hiszen szabad cselekvést jelent, de akkor azonban megfosztja magát a kultúrával való azonosulás lehetőségétől. Mivel csoporttevékenységről beszélünk, a gyerek, azzal, hogy játszik és ezzel bekapcsolódik a közösségi tevékenységbe, meghatározza az adott korcsoporthoz való tartozását, valamint a elsajátítja a tagokkal való érintkezés módjait, szabályait. A népi játékokra jellemző, hogy a fiúk és lányok a saját nemi hovatartozásának megfelelő csoportban játszanak, ám előfordulnak olyan játékok is, amelyeket közösen játszanak. A nemi szerepek rögzítésében ez nagyon fontos tényező. A játék verbális, vagy nem verbális rendszerét az bizonyítja, hogy a játékban előforduló viszonyokat a szereplők prózai és énekelt szöveggel fejeznek ki, gesztusokkal és mimikával erősítve azokat (Antal, 2002).

A népi játékoknak fontos szerepük van a magyar néptáncban előforduló alapmotívumainak elsajátításban. Azok elemeit a népi játékokban fellelhetjük. Kovács és Bakosi szerint a népi játékokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- *Erő és ügyességi játékok*: ugrálás, futás, bújócska, labdajátékok;
- *Dramatikus játékok*, például: utánzó játékok, népzenéhez kötődő mozgásjátékok, körjátékok, tánc mimikával, imitációval, gesztikulációval kiegészítve;
- *Szellemi képességeket fejlesztő játékok,* például: találós kérdések, zálogosdi. (Kovács és Bakosi, 2005)

A népi játékokat több szempontból oszthatjuk fel. Ami a tantárgyfejlesztési szempontokat illeti, két felosztást különböztetünk meg:

Borsai Ilona a dallam-, szöveg-, és cselekmény típusain alapuló rendszere:

- Mondókák a környező természethez
- Egy-, két-, háromszemélyes játékok: vonás-húzogató, labdázó, hintázó, páros forgó, szoknyafogó
- Egyszerűbb körjátékok: körjáték guggolással, kifordulós körjáték, kendős körjáték, „Özvegy kácsa" típusú körjáték, gyűrűsdi
- Szerepváltó és párcserélő játékok: párcserélő folytatással
- leánykérő játékok: várkörjárás, sorjátékok
- Hidas játékok
- Különféle vonulások: falu hossza, zöldágjárás, „lánc-játék", „labirintus" játékok, „rétes", kanyargó járás három gyerek körül. (Borsai, 1984)

Borsai Ilona a következőket fogalmazta meg a mondókáról: *„Olyan komplex műfajjal álunk szemben, amelyben a kisgyermek életének vagy a természet jelenségeinek különböző alkalomhoz kapcsolódó ritmikus szöveg egy bizonyos mozdulat vagy mozdulatsor kíséretében, ütempáros szerkezetből alakuló, gazdag formavilágú dallammotívumokkal, illetve deklamáló vagy dallamos hanglejtéssel hangzik el."* (Borsai, 1981, 24. o.)

„*Lázár Katalin játékmag alapján történt csoportosítása:* (Lázár, 1996)

- *Eszközös játékok: tárgykészítő játékok, eszközös ügyességi játékok, sportszerű népi játékok*
- *Mozgásos játékok: különféle ügyességi játékok, fogócskák, sokféle vonulás*
- *Párválasztó játékok: párválasztó körjátékok, leánykérő játékok, párválasztó társasjátékok*
- *Szellemi játékok: szellemi ügyességi játékok, becsapós játékok, kitalálós játékok, tiltó játékok, rejtő-kereső játékok"* (Antal, 2002, 38. o.)

2.4.2. A táncos mozgásfejlesztés előkészítése és a tánc tanításának folyamata

A járás, ugrás, futás az alapvető mozdulatok közé sorolhatók. Ezen mozgásoknak tudatosan működniük kell, még mielőtt elkezdenénk a néptánc oktatását, mivel a néptánc ezekből a

mozdulatokból épül fel. Az életkort illetően az óvodás kor a legoptimálisabb a néptánc oktatás kezdéséhez (Budainé, 2011).

A megfelelő motiváció fenntartása, mind a pedagógus, mind a gyermek részéről szintén fontos és meghatározó eszköz a néptánc tanulás előkészítő részében. A játék élménye közös élménnyé kell, hogy váljon a pedagógus és a gyermek részére egyaránt. Hogy minél szorosabb és élvezetesebb, örömteli legyen az együttműködés, a pedagógusnak el kell sajátítani a gyermekjátékok típusait, a játék szabályait, magát a játékot, népdalokat, népszokásokat, a tanított tájegységek sajátosságait, jellegzetességeit, valamint a tanított táncanyagot. Az oktatás során az elsődleges szempont a gyermek és fejlődése, nem pedig a táncanyag gyors átadása (Budainé, 2011).

A gyermek a játék és a tánc által könnyebben kifejezheti önmagát, miközben fejlesztheti jellemét, hogy önfejlesztő és önálló, alkotó emberré váljon. Mindez szorosan összekapcsolódik egy erőteljes versenyelmélettel, amelyhez egy olyan pedagógiai magatartás társul, amely kevésbé foglalkozik a nevelés gondolatával. A csak a teljesítményt szem előtt tartva történő tánctanulás jellemromboló is lehet. Könnyen szembe fordíthatja az embereket/ gyermekeket egymással, de akár túlzott nacionalizmus is kialakulhat, ha csak egy nemzet kultúrájára koncentrál, nem foglalkozik az életkorra jellemző szellemi, érzelmi vagy fizikai sajátosságokkal. A kitűzött nevelési feladatok, a nevelés-oktatás funkcióinak pontos meghatározására nagy hangsúlyt kell fektetni. Továbbá, a pedagógus felelősége és az általa nyújtott motivációs bázis is fontos szerepet játszik a játék és tánc során (Antal, 2002).

A tánc egyidejű testedző és esztétikai funkciója közismert. Mivel egyszerre foglalkoztatja a vizuális képességeket, a tapintó érzékelést, a hallást, az izom és testérzést, ezért a legösszetettebb esztétikai-művészeti cselekvés a tánctevékenység. Téri és időbeli koncentrálást és alkalmazkodóképességet igényel, ritmus-, dallam- és egyensúlyérzéket fejleszt. A néptánc elsajátítása sokkal könnyebb, hogyha a gyermek megtanulta és elsajátította a gyermekjáték formáit. A néptánc tagolását sokkal könnyebben megtanulja a gyermek, mivel ezt a tagolást már ismeri a mondókák és gyermekjátékoknak köszönhetően. Ez sokban megkönnyíti a néptánc tanulását. A mozgásanyanyelv tanulása a legfiatalabb korban a leghasznosabb, kiteljesedésének sikere didaktikailag jól átgondolt oktatási-nevelési feladatot igényel (Deme, 1994).

2.5. A néptánc fejlesztő hatásai

A táncnak, és így a néptáncnak is komplex személyiségfejlesztő hatása van. Kun Katalin az *Alapkészségek fejlesztése néptánccal* című írásában (2012) kitér arra, hogy a néptánc mindkét agyféltekét fejleszti, mivel tánctevékenység közben mindkettőre szükségünk van. A mai

oktatás hiányossága pedig éppen az, hogy a bal agyfélteke teljesítményének 90%-át használja ki, míg a jobb agyfélteke fejlesztése a legtöbb esetben háttérbe szorul.

„*Az úgynevezett jobbkezesség következménye a beszédfejlődése, mely az eredetileg tükörszimmetrikus két agyi félteke működését aszimmetrikusra változtatta… A bal, vagy az úgynevezett beszédes agyfélteke a motorikus, mechanikus, matematikai jellegű információk az öröklött és tanult ismeretek tárháza. Itt halmozódnak fel, és raktározódnak el az ember élete folyamán megismert tapasztalások. Ezekből az ismeretekből gazdálkodik majd a kialakuló jobb agyfélteke”.* (Falvay, 1990, 5. o.)

A tánc egy olyan összetett folyamat, amely nagy odafigyelést és összpontosítást igényel. Egy táncos, táncolás közben tudja elkülöníteni a mozgását a zenétől, de mégis egységben tudja tartani azokat. Mindeközben felismeri az adott tájegység táncának sajátosságait, motívumkészletét, egyedi lépéseit és ugyanakkor improvizatív módon alkalmazni tudja azokat. A táncnak igen nagy szerepe van a mozgáskoordináció és a nagymozgások fejlesztésében, mely készségek nélkülözhetetlenek az írás tanulásánál, mindezek mellet az elemi számolási készséget is fejleszti a tánc. (Kun, 2012)

2.5.1. Mozgás és tájékozódás

A tánc koordinált mozgássorozat, mivel tanult és szándékos. A koordináció az a mozgásszabályozás, amely a neuromuszkuláris rendszer célszerű működésén keresztül az egyes testrészek és az egész test mozgásait összehangolja egymással és a környezettel. A mozgáskészségek a motoros képességekkel együtt fejlődnek. A motoros képességek a következők: kondicionális, koordinációs, ízületi mozgás (Báthori, 1991).

A *kondicionális képesség* meghatározói az energetikai tényezők:

- *Erő*. Az izomzat segítségével történő külső erők és a mozgás közben fellépő ellenállasok legyőzésének képességét értjük izomerőnek. Fajtái: maximális erő, erő-állóképesség, gyorsasági erő.
- *Gyorsaság*. Gyorsaságnak nevezzük azt a képességet, amellyel a legrövidebb idő alatt hajtunk végre egy bizonyos feladatot. A gyorsaság formái a következők: mozgásgyorsaság, mozdulatgyorsaság, reagálásgyorsaság.

A három gyorsasági forma függetlenek egymástól, azonban a táncban előfordul, hogy követik egymást.

- *Állóképesség*. Azt a sajátosságot, amelynek köszönhetően az egyén, a tartós terhelést elviseli, állóképességnek nevezzük. Ahhoz, hogy ez sikeres legyen, több szervrendszer

összehangolt működésére van szükség. Fő csoportjai a következők: alap-állóképesség, erő-állóképesség, gyorsasági állóképesség.

Komplex képességeket is megkülönböztethetünk, mivel a három alap képesség kölcsönös viszonyban vannak. Ennek tükrében a komplex képességek a következők:

- maximális erő, állóképességi erő
- gyorsasági erő, mozgásgyorsaság, gyorsasági állóképesség
- rövid távú állóképesség, középtávú állóképesség, hosszú távú állóképesség.

A *koordinációs képesség* a mozgás minőségét, a gazdaságos mozgást és a cselekvéstanulás eredményességét jelenti, és ezek a képességek a mozgásszabályozás feltételei. Összefoglaló, koordinációs alapképességek a mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó és a mozgástanulási képesség. A koordinációs képességeknek általános és sajátos formában valósulnak meg. E kettő koordináció képességi forma közül, az általánossal mindenki rendelkezik. A sajátosak olyan tényező, amelyek meghatározzák egy adott cselekvés minőségét és teljesítményét. A koordinációs alapképességek a következők: téri tájékozódó képesség, mozgásérzékelés, reakcióképesség, ritmusképesség, egyensúlyozás képessége, gyorskoordináció, időkényszer nélküli állóképességi koordináció.

Az *ízületi mozgékonyság* nem más, mint a nagy mozgásterjedelemmel végrehajtott mozgást jelentő motoros képesség. A motorikus teljesítmény egyik feltételeként az ízületi mozgékonyságot a kondicionális képességek közé sorolhatjuk. A mozgékonyság mérőpontjai a vállízület, gerincoszlop, a csípő-, térd-, és lábízület. Kétféle mozgékonyságról beszélünk: aktív és passzív mozgékonyság. Az aktív mozgékonyság, az ízületi terjedelemnek izomműködéssel történő létrejöttét jelenti, a passzív mozgékonyságot viszont külső erők befolyásolják. A táncoláshoz, mivel intenzív mozgásról van szó, nagyfokú ízületi mozgékonyságra van szükség.

Az eddig leírtak alapján a táncról a következőket mondhatjuk el:

- tanult mozgáskészség
- szabályozott
- szándékos mozgás
- feltételnek tartja a motoros képességeket
- az emberi kapcsolattartalmakat fejlesztheti, amelyeket a mozgásműveltség fogalmaz meg (Antal, 2002).

2.5.2. Dominancia

A népi játékok során a gyermekeket indirekt módon juttatjuk téri tapasztalatokhoz. Megismerik saját testük mozgását, és hogy ez a mozgás hogyan hat a többi gyermekére, társaikra. A gyermekjátékok során találkoznak a kör, az egyenes, a kígyóvonal fogalmával, és előkerül a jobb, bal, fent, lent, kint, bent téri irányok is (Jánosi, 2013). A néptánc tanulása során, a gyermeknek lehetősége van arra, hogy a jobb vagy a bal oldalát használja többet. Ezt mindenképp játékos formában kivitelezünk. Ez segítséget nyújt számukra arra, hogy megfelelő módon tisztázódjon, melyik a domináns oldal. Természetesen, direkt módon nem szabad belenyúlni az idegrendszer szerveződésébe, de ha bizonytalan a dominancia, akkor megfigyelhetjük, hogy a gyermek, melyik oldalát használja többször ösztönszerűen (Jánosi, 2013).

2.5.3. Zenei képességek, ritmusérzék

A zenei nevelés során számos képességterület fejlődik. Így éneklés közben fejlődik a helyes légzés, a pontos artikuláció, a közös éneklés során az egymásra figyelés, az együtt cselekvés képessége, az énekes játékok és a tánc során pedig a ritmusérzék és a mozgás – beszéd – ritmus összehangolása (Mesterházi, 1998).

„A néptánc foglalkozások további nagy előnye, hogy a gyermekeket mindvégig zene veszi körül. A zenei nevelés területei: a zene és éneklés megszerettetése, éneklési kultúra fejlesztése; a zenei hallás, képzelet és emlékezet fejlesztése; a zenei írás – olvasás és a reprodukciós képesség fejlesztése; a zene megértésének és átélésének fejlesztése.

A zenei nevelésnek van egy úgynevezett transzferhatása. Ez azt jelenti, hogy a tanulás hatékonysága áttevődik egyik területről a másikra, ha a két terület közös alapokon nyugszik. Az ének-zene és az anyanyelvi, matematikai képességek közös alapja: összefüggések felismerése, szimbólumok használata, ritmusképzés, figyelem, emlékezet, elvont gondolkodás, összpontosító figyelem stb." (Jánosi, 2013, 12. o.)

Nemessuri Mihály 1997-es kutatásai alapján kijelenthetjük, hogy a tánc során megerősödik az alsó végtagok izmai, főleg a törzsfeszítő, a hát és a váll izmai. Nem elhanyagolható, hogy a tánc igen nagymértékben szépíti és erősíti a testtartást. Néptánc foglalkozásokon a gyermekek megtanulják az alapvető mozgásformákat: lépni, futni, ugrani, fordulni, valamint megtapasztalják az ezek közti különbségeket is. Mozgáskoordinációjuk és állóképességük is nagymértékben fejlődik, a játék közbeni énekléssel pedig a tüdőkapacitásuk is növekedik (Jánosi, 2013).

Látványos fejlődés tapasztalható a ritmusérzék fejlődésében is a néptánc oktatás során. A ritmusérzéket fejleszthetjük különböző ritmusgyakorlatokkal, tapssal kísért mondókákkal

és népdalokkal. Mindezek közvetlenül hatnak a ritmusérzék fejlesztésére. A gyermekek megismerkednek az egyenletes lüktetéssel és a mondóka, vagy népdal saját ritmusával. A gyermek időérzéke is fejlődik a néptánc foglalkozások során, mivel mindegyik foglalkozásnak megvan a bizonyos kerete és a menete hasonló (Jánosi, 2013).

2.5.4. Kognitív képességek

A mozgás és az értelem fejlődése szoros kapcsolatban áll egymással. Csecsemő- és kisgyermekkorban mozgásos tapasztalatokból épül fel a körülöttünk lévő világ. A mozgásos cselekvéseket összekötjük más érzékletek ingereivel, és így kialakulnak a keresztcsatornák (Jánosi, 2013). A néptáncórák során nagy szerepet kap a feladattudat fejlődése is, mivel az agyi idegeknek különböző feladatokat kell végrehajtaniuk (Budainé, 2011)

A sok éneklés és játék, tánc az auditív észlelést is fejleszti. A zenei hallás fejlesztése jó hatással van a beszédhanghallás fejlesztésére is. A jó beszédhangok pontos észlelése és a jó ritmusérzék elengedhetetlen a jó helyesíráshoz és olvasástanuláshoz (Jánosi, 2013).

2.5.5. Beszéd

A magyar nyelv legjellemzőbb tulajdonsága a ritmusosság, ami abban nyilvánul meg, hogy a hangsúlyos és a hangsúlytalan szótagok váltják egymás. Ez a néptáncban is jelen van. hangsúlyos fázist hangsúlytalan követ és így fordítva.

A mondókák és népi játékok szófordulatai, szókincse olyanok, amelyeket a gyermekek máshol nem hallanak. Ezek a már meglévő szókincsükbe, játék alatt, észrevétlenül ágyazódnak be.

A beszéd az egyik legfinomabb koordinációt igénylő mozgás. Amikor a nagymozgások összerendezettek, akkor ügyesednek a finommozgások is, mindebben segít a néptánc. Hiszen, ahogyan a tánc által fejlődik a gyermek mozgáskoordinációja, úgy ügyesednek a finommozgások is. (Jánosi, 2013)

2.5.6. Tanulási képesség

A tanulási képesség egy integrációs képességet igénylő rendszer. Ez azt jelenti, hogy bizonyos szintek fejlődését, az alacsonyabban szerveződő szintek érése határozza meg. Tehát, az alsóbb szinteknek tökéletesen kell működni ahhoz, hogy a bonyolultabb idegrendszeri folyamatok létrejöhessenek, és jól működhessenek. A tanulási képesség alapvetően összefügg

a korábbi mozgásos tapasztalatokkal és az iskolaérettség egyik legfontosabb tényezői közé tartoznak a stabil erkölcsi érzék, önbizalom és az önkontroll, amelyek szoros összefüggésben vannak a 0-6 éves korig átélt saját élményekkel. Saját élménynek pedig a különböző mozgásos, kognitív és szociális tanulást értjük, amiben a gyermek aktívan részt vesz (Jánosi, 2013).

2.5.7. Szocializáció, a szociális képességek fejlődése

Már az óvodás korú gyermekeknél megfigyelhetjük, hogy a társakkal együtt végzett mozgás, mekkora érzelmi erővel bír. A gyermekek puszta jelenlétükkel ösztönzik egymást arra, hogy bekapcsolódjanak egy intenzív, közösségi élménybe. Hogyha felnőtt is részt vesz a játékban, közös mozgásban, a gyermek megfigyeli annak és a többi társának gesztusait, figyeli, hogyan képezi a hangokat és ehhez minél jobban próbálja igazítani saját magát. Mivel a játék során a szerephelyzetek folyamatosan változnak, így a gyermek kénytelen feloldódni és megszabadulni a negatív feszültégtől. Mindez akkor lesz zökkenőmentes, hogyha minél többet ismételünk és gyakorlunk. A játék során a gyermek, különböző társadalmi viszonyokkal találkozik, amelyek segítik őt felkészíteni a későbbi társ- és párválasztásra. A játékszabályok, a mozgás különböző formái olyan légkört teremtenek, amelyek során meg kell becsülniük egymást, a közösségnek egy közös döntést kell hozni (Antal, 2002).

A feladatok által kifejlődnek bizonyos csoportos viselkedési formák, valamint kialakul bizonyos fokú szabálytisztelet és önfegyelem. A játékok során olyan szerepeket kell eljátszaniuk a gyermekeknek, amelyek fontos hatással vannak az identitástudat kialakulására (Budainé, 2011).

Mivel a játékok közösségi jellegűek, így gyakran előfordulnak konfliktushelyzetek. Ezekben a helyzetekben a gyermekek rá vannak kényszerülve a mások véleményének elfogadására. A játék és a tánc tanításával, a pedagógus akár kommunikáció, akár az empátia helyzeteiben modellé válhat a gyerekek szemében (Antal, 2002).

2.5.9. Gátló tényezők a mozgásfejlesztésben

Az óvodás és az iskolás alsós korú gyerekek tehetségének és kitartásának kibontakozásában meghatározó szerepe van a népi játékoknak és néptáncnak. Ez csak akkor vezet eredményhez, hogyha a gyakorlatok és játékok során arra figyelünk és törekszünk, hogy a gyermeket spontán kezdeményezzük, a cselekvés legyen önkéntes. Nagyon sok helyen háttérbe szorul a játékönkéntesség, mely a személyiségfejlődést segíti. Hogyha nem biztosítjuk a játék örömét

és feszültségét az eredmény alacsonyabb színvonalú lesz, és súlyos veszélyt jelenthet a gyermek számára, mert nem tud majd különbséget tenni az önkéntes és a pedagógus által kiadott feladat végrehajtása között. Legyen elsődleges és a legfontosabb a gyermeki öröm és a játékhoz való kedv fenntartása. A gyereknek látni és tapasztalni kell azt, hogy a pedagógus is ugyanolyan jókedvvel és örömmel játszik, mint ő. Nem fog játszani az legalábbis nem fogja élvezni, hogyha azt látja, azért játszunk, hogy mindenki sorra kerüljön. egymás után többször megélt negatív játékélmény súlyos lelki feszültséget okozhat a gyermekeknél.

A mozgás és személyiségfejlesztés gátló tényezői a következők:

- A pedagógus túlzottan aktív és rámenős viselkedése, amely csökkenti a gyermek kezdeményező képességét.
- A szabad döntés megvonása vagy hiánya, hogy szeretne-e részt venni a játékban vagy sem?
- A kockázat vállalás hiánya.
- Frusztráció és feszültség felhalmozódása, amely agressziót válthat ki. A mozgásos játékoknak, illetve a mozgásnak nagy szerepük van ezek oldásában. (Falvay, 1990)

2.6. A néptánc szerepe a testnevelésben

Manapság igen fontos a sport a gyermekek életében, melynek testnevelő hatásához nem fér kétség, viszont a lélek neveléséhez is szükséges, hogy köze legyen. A magyarságnak van egy hagyománya, amely izomfejlesztő, ügyességnevelő szerepe véleményem szerint vetekedik bármelyik sportággal. Ezen felül lélek-, és személyiségnevelő hatása is igen jelentős, és ébren tartja, valamint fejleszti a gyermekekben a nemzeti öntudatot. Ez a sport a néptánc (Molnár, 1947).

„A testnevelés jelentőségét ma már nem csupán abban lájuk, hogy egyénileg kinek-kinek a testét erősebbé, ügyesebbé és ellenállóképesebbé teszi, hanem abban is, hogy sok nem pusztán testi tulajdonságunkat és képességünket tudja kifejleszteni olyanokat, amelyeknek kifejtése a társadalomnak van hasznára. Elsőrendű feladata az iskolai nevelésnek, olyan embereket alakítani, akik nem külső kényszernek, rájuk erőszakolt lélektelen fegyelemnek engedelmeskedve, hanem önként és szívesen kapcsolódnak be a közösség munkájába, mert érzik, hogy a közösségen belül kifejtett tevékenységük értelmes és hasznos. Érzik, hogy a közös tevékenység eredménye az ő egyéni tevékenységük nélkül nem jöhetne létre, másfelől pedig, hogy az egyén tevékenysége, találékonysága, bátorsága, kezdeményező képessége a közösségnek válik hasznára.” (Szilágyiné Szentpál, 1948, 3. o.)

A fenti idézetben említett tulajdonságok és képességek fejlesztésére, a néptánc különösen alkalmas, mégpedig a következő okokból:

- Szabályozott rendje van művészi formában, amelyet a gyerek szívesen elfogad és igazodik, ezzel erősítve a belső, önkéntes fegyelmet. Szabályozó eszközei: a ritmus, térforma, és a motívum, vagy figura.
- A gyermek tapasztalja, hogy a csoportban járt táncnál, hogy válik egy nagy egésszé, közös egységgé, minden egyes résztvevő egyéni mozgása.
- A tánctanulás folyamata alatt a gyermeknek alkalma nyílik arra, hogy egyéni változatokat javasoljon és bizonyos alakító feladatokat megoldjon.
- A tánctanulás folyamán azt tapasztalja, hogy kezdeményezése a közös teljesítmény eredményességét növeli, annak köszönhetően, hogy a pedagógus elfogadja javaslatát, egyéni eredményét és beilleszti a tánc egészébe. (Szilágyiné Szentpál, 1948, 3. o.)

3. A kutatás

Kutatásomat a néptánctanítás lehetőségeinek feltárásával kapcsolatban a mindennapi testnevelés témakörében végeztem. Amint azt már a dolgozat elméleti hátterében kifejtettem, a néptánc bevezetése a közoktatásba számtalan és értékes előnnyel jár, elsősorban a tanulók különböző készség és képesség fejlesztésében. Másodsorban a közösségépítő és fejlesztő erejének pozitív hatása van az iskolai és osztályközösségekre egyaránt. Kutatásom során azonban több hiányosságra is fény derült a néptánc oktatását illetően az általános iskolai környezetben. Kvantitatív kutatást folytattam néptáncot tanító általános iskolai pedagógusok körében, amelyhez kapcsolódó kutatási kérdéseim elsősorban a néptánc, mint oktatási tevékenység bevezetésére, és annak feltételrendszerére irányultak.

A vizsgálatomhoz kapcsolódó kutatási kérdések:

K. 1: Milyen mértékben biztosítanak az általános iskolák megfelelő körülményeket és eszközöket a néptáncoktatáshoz?

K. 2: Milyen mértékben rendelkeznek a jelenleg néptáncot (is) oktató általános iskolai pedagógusok megfelelő, szakirányú néptáncoktatói végzettséggel? Vannak-e terveik a táncpedagógusi végzettség megszerzésével kapcsolatban szakmai pályájuk során?

K. 3: Milyen kapcsolódási pontokat lehet feltárni azon iskolák, ahol néptánc tanítás-tanulás folyamata zajlik (egyben rendszeres iskolai, városi, nemzetközi fellépések jellemzőek) és a társadalmi szerepvállalás elsődlegessége között?

A kutatás hipotézisei:

H. 1: Az általános iskolák csak részben vagy egyáltalán nem biztosítanak megfelelő körülményeket és eszközöket a néptáncoktatáshoz.

H. 2: A pedagógusok zöme még nem rendelkezik néptáncoktatói képzéssel, és kevesen is tervezik ezen szakosítás megszerzését.

H. 3. Azon általános iskolák többsége, ahol néptáncoktatás is folyik, a társadalmi szerepvállalás meghatározó résztvevőjévé válnak.

3.1. Eredmények

A kutatás mintájában (n=47) csak olyan általános iskolában oktató pedagógus szerepelt, akik pedagógiai munkájuk folyamatában néptáncot is tanítanak. A minta döntő többsége (91,5%-a) nő volt. Ez arra enged következtetni, hogy a néptánctanítással általános iskolai környezetben elsősorban hölgyek foglalkoznak, ugyanakkor természetesen visszatükröződik a nevelés-oktatás területén tapasztalható nemek aránya is. A pedagógusok életkorát tekintve elmondható, hogy túlnyomórészt 26 és 55 év közöttiek (76,6 %) vettek részt a kutatásban. A pályakezdők és a pályájuk vége felé járók aránya viszonylag kisebb arányban jelenik meg. Számomra ez azért is fontos adat, mivel ez alapján elmondható, hogy több éve, esetleg több évtizede pályán lévő kollegák tapasztalatait tudtam megismerni (1. ábra).

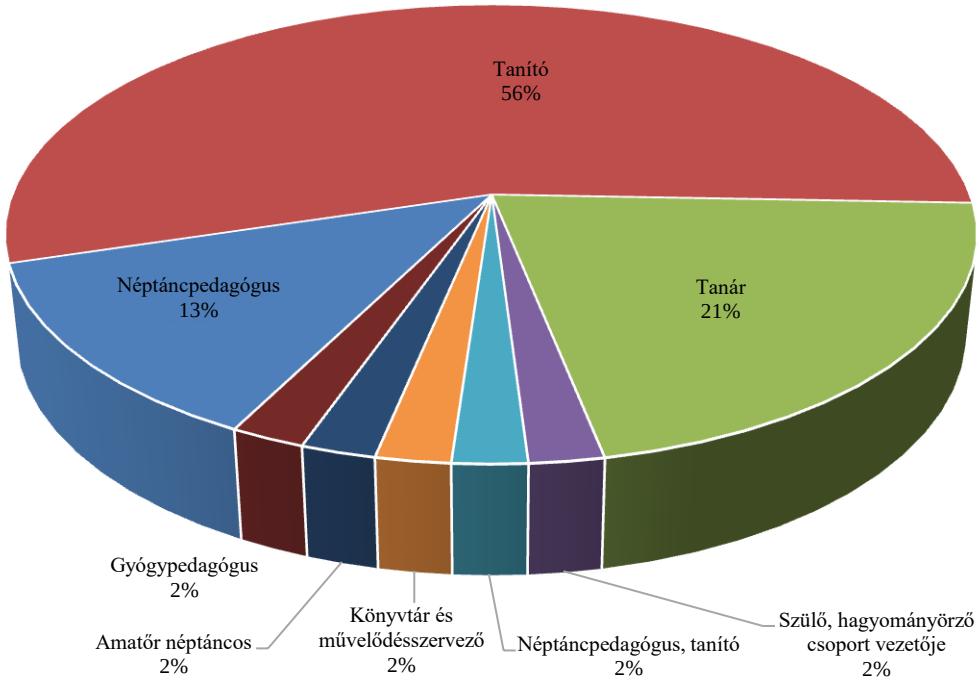

1. ábra: A minta pedagógiai végzettsége (%)

Fontosnak tartottam a pedagógiai végzettség szintjének, minőségének vizsgálatát is, hiszen alapvető lenne, hogy a néptáncot a népi kultúrát szakavatott, végzettséggel rendelkező pedagógusok oktathassák. A pedagógusok csupán 12,8% hivatásos néptáncoktató, döntő többségében tanító (55,3 %), és tanár (21,3 %) végzettséggel rendelkeznek. Mivel előzetesen várható volt, hogy alacsony lesz a diplomás, illetve egyéb néptánctanításhoz kapcsolódó oklevéllel rendelkező néptáncpedagógusok aránya, így adódott a kérdés, hogy az alapvégzettségen kívül tervezi-e néptáncoktatáshoz kapcsolódó végzettség, továbbképzéshez kapcsolódó szakmai oklevél/ diploma megszerzését. A minta 97,5%-a nem tervez ilyen típusú továbbképzésen való részvételt. Ennek a további vizsgálata szükségszerű lesz a dolgozatom folytatásaként, hiszen előfordulhat, hogy olyan tényezőt is feltárok, amely során a végzettség megszerzéséhez kapcsolódó képzés hiánya megjelenik, például kevés, az általános iskolai alsó-, vagy felső tagozatos korosztályhoz kapcsolódó néptánc metodikai továbbképzés ismert. A későbbiekben egy néptáncoktatással kapcsolatos képzési tematika kidolgozásában is szívesen részt vennék, szakmai tapasztalatomat, tudásomat biztosítva a képzés kidolgozói számára.

Külön vizsgáltam a nevelés-oktatás területén eltöltött munkaévek számát, mely szakmai tapasztalatra enged következtetni. Itt kizárólag az adott oktatási intézményben, jelen esetben általános iskolában eltöltött munkaévek számára voltam kíváncsi. Érdekes adat volt

számomra, hogy 31,9 % válaszadó 5 éve vagy annál kevesebb ideje dolgozik az általános iskolában. 6 és 10 év között, illetve, 11 és 20 év között 14,9%-a a válaszadóknak, 21 és 30 év közötti munkatapasztalattal 23,4% rendelkezik. Bizakodásra ad okot, hogy a pedagógusok közel harmada ezen intézménytípusban eltöltött kezdő évek után könnyebben elmozdítható a néptánc-oktatás szempontjából előnyös képzések irányába. (2. ábra) Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a jogszabályi változások lehetőséget biztosítanak az igazgató részére az intézmény szempontjából fontosnak tartott képzések előnyben részesítésére. Ezt tovább erősítheti a mindennapos testnevelés során a néptáncoktatás bevezetésének lehetőségét.

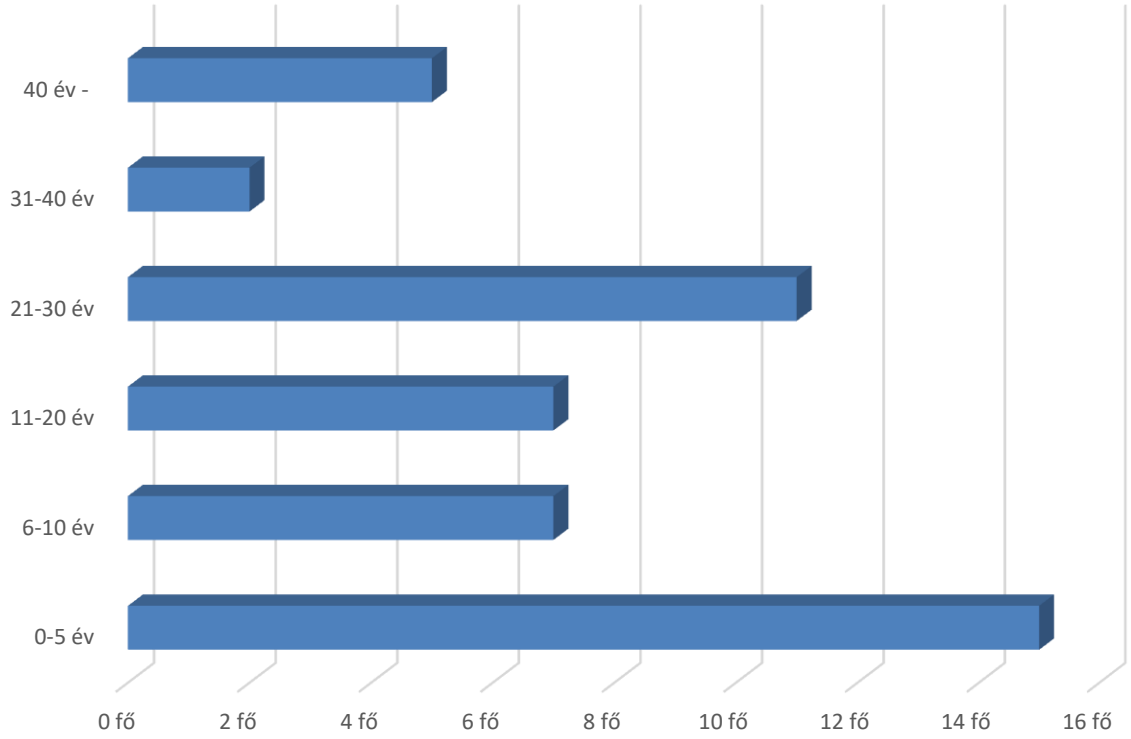

2. ábra: A pedagógusok szakmában eltöltött munkaéveinek száma

Szükségesnek tartottam, hogy a pedagógusok nyilatkozzanak arról, hogy legtöbbet az 1-8. évfolyam közül melyik évfolyamokkal foglalkoznak. Az elemzés során elmondható, hogy nagyságrendileg arányosan oszlik meg az 1-2, 3.- 4., 5.-6., 7-8. évfolyamon tanítók száma. Ez a felmérésem szempontjából tovább növeli a reális kép kialakítását (3. ábra).

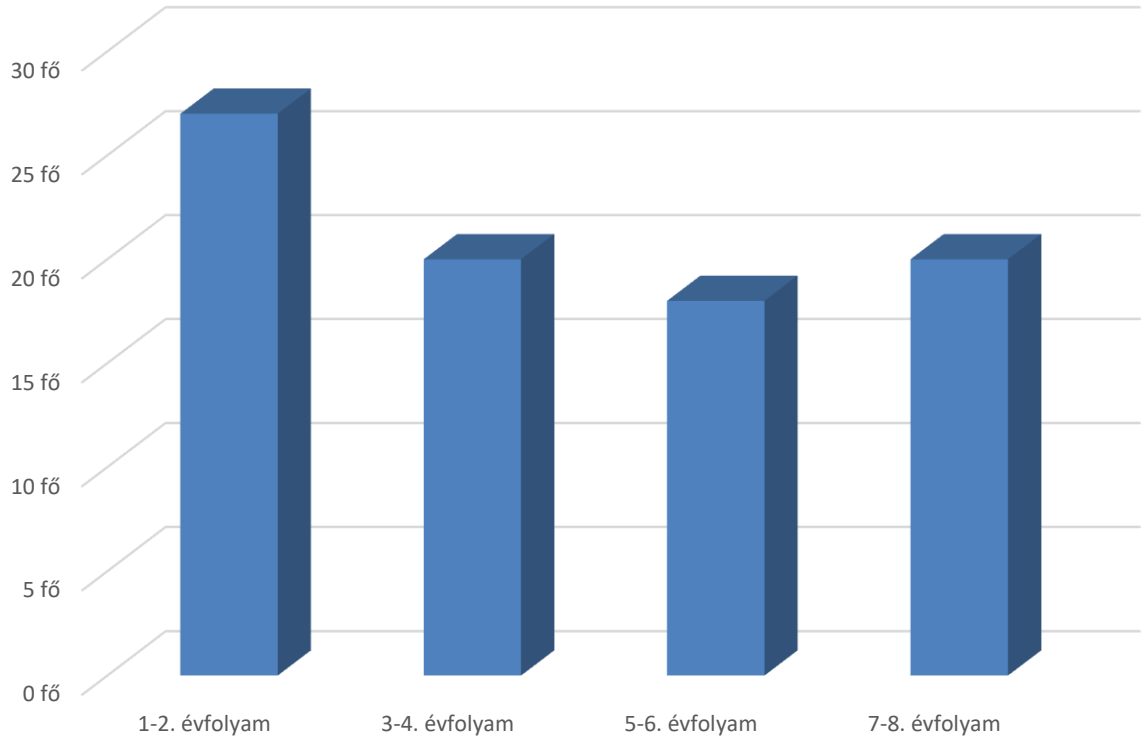

3. ábra: A pedagógusok által foglalkoztatott korosztály

Mint ismert a NAT 2020 lehetőséget biztosít a néptánc oktatás bevezetésére a mindennapos testnevelés keretei között. A következő kérdésemben ennek fontosságára kérdeztem rá. A pedagógusok 68,1%-a nagyon fontosnak, 27,7%-a többnyire fontosnak ítélte meg. A részben fontos kategóriát kevesen jelölték meg, és senki sem a kevésbé fontos vagy nem fontos területeket. Ez számomra visszatükrözi a válaszadók motivációját és elköteleződését a néptáncoktatás, a magyar hagyományok és a népi kultúra ápolása iránt (4. ábra).

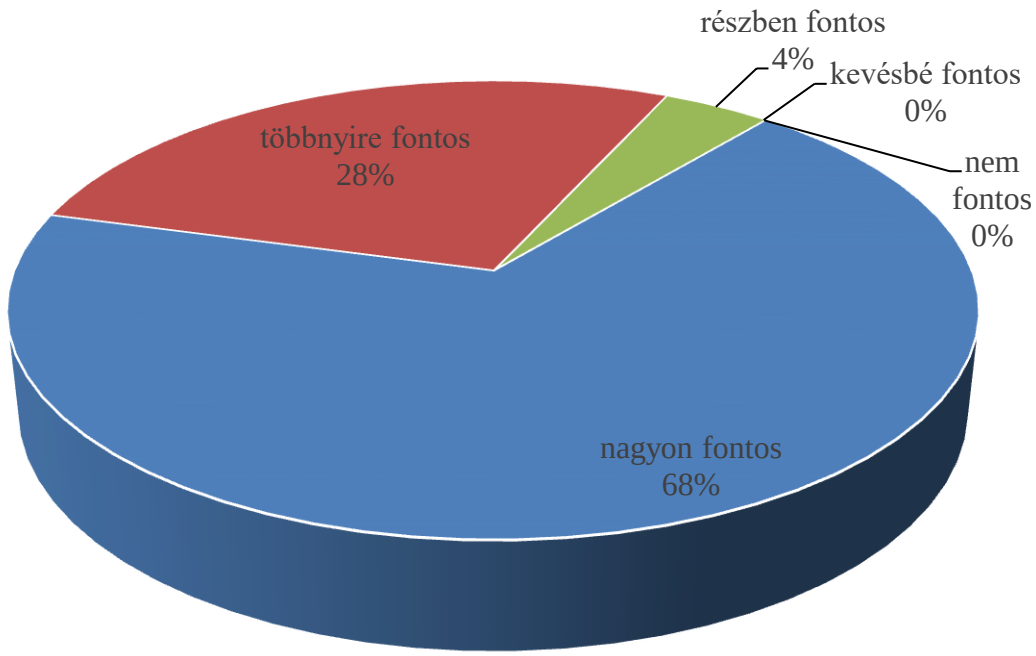

4. ábra: A néptáncoktatás jelentőségének aránya a pedagógusok körében (%)

Fontos szakmai célú vizsgálatom volt azon területek meghatározása, melyek néptánc segítségével fejleszthetőek. A legjobban fejleszthető terület a pedagógusok szerint az érzelmi képességek és a szociális képességek. Ezt követi a zenei képességek, motoros képességek, az értelmi képességek, tanulási képességek, a válaszadók szerint a legkevésbé fejleszthető terület a beszéd képessége. Véleményem szerint is az érzelmi és szociális képességek az a terület, melynek fejlesztésében a néptánc az általános iskolában jó lehetőséget biztosít. Ez elsősorban a páros és csoportos tevékenységekből a sokszínűen alkalmazható iskolai és iskolán kívüli társadalmi szerepvállalásból adódik. Véleményem szerint a többi képesség is nagyobb mértékben fejleszthető, mely területekre további foglalkozásszintű tematika kidolgozása szükséges, akár külső szakember segítségének bevonásával is (5. ábra).

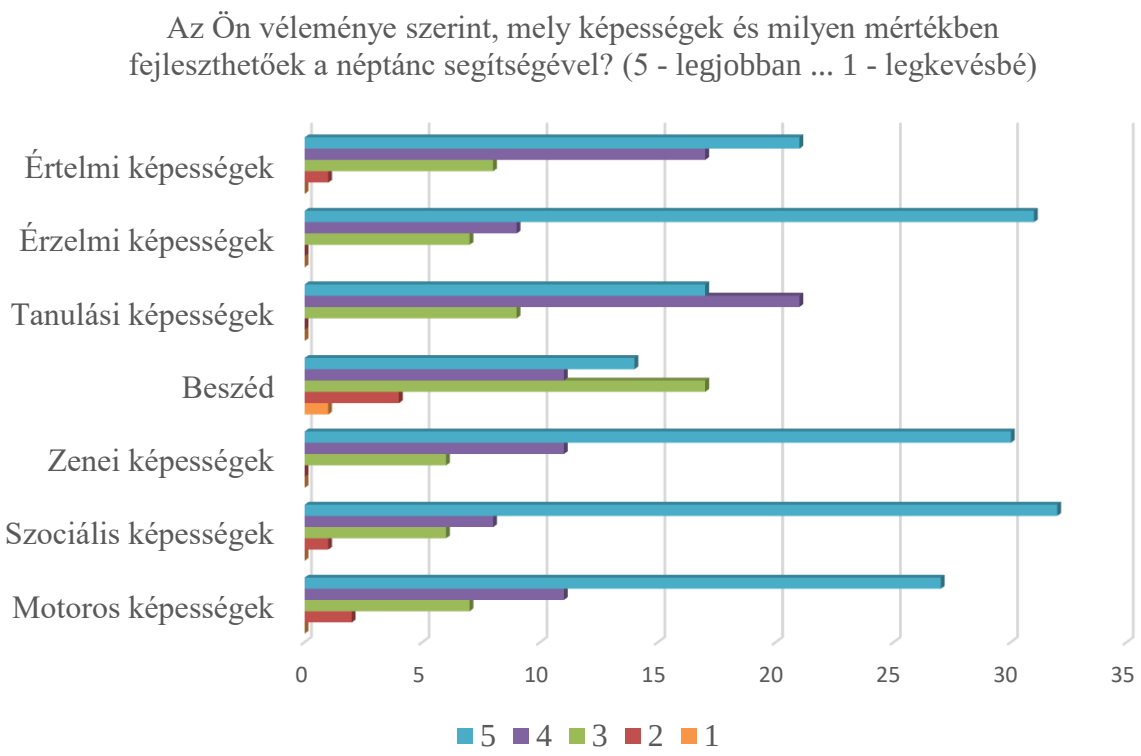

5. ábra: Különböző képességek fejleszthetőségének mértéke a válaszadók szerint (%)

A továbbiakban vizsgáltam a néptáncoktatás bevezetéséhez szükséges technikai feltételeket. A felmérés során kiderült, hogy jelenleg a legtöbben (72,3%) tornateremben valósítják meg a foglalkozásokat. Ezen kívül 23,4% osztályteremben, és kifejezetten jónak mondható, hogy 19,1% erre a célra kialakított néptáncteremben tarthatja óráit. A válaszadók ezen kívül megjelölték helyszínként (saját adottságukat figyelembe véve) a kultúrházat, iskolaudvart, aulát, klubhelyiséget. Én azt gondolom, hogy az általános iskola keretei között tornaterem, illetve a megfelelő mérettel rendelkező aula, osztályterem is alkalmas lehet foglalkozások lebonyolítására.

A néptáncoktatás szempontjából kifejezett eszközigény elsősorban a fellépések alkalmával, és a hiteles, autentikus hagyományőrzés tekintetében releváns. Megítélésem szerint ezek megléte is fontos, mely motiválóan hathat mind a gyerekek, mind az oktató számára. Gondolok itt akár az adott tájegységnek megfelelő népviselet, fellépő ruha, népi eszközök (például fokos vagy faragott bot) meglétére. Ennek megfelelően a feltett kérdés elsősorban ezen feltételek meglétére irányult. Elmondható, hogy a válaszadók 8,5%-ánál már teljes mértékben rendelkezésre állnak a minőségi, látványos fellépést biztosító eszközök. 14,9%-nál nagymértékű ezen eszközök megléte, és 31,9 % megfelelőnek tartja a felszereltséget. 23,4% részben felszerelt eszközrendszerrel rendelkezik. A válaszadók mintegy ötöde (21,3%) nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nincs ilyen típusú felszerelése. Én azt

gondolom, hogy jó irányt választottam, amikor felmértem az általános iskolák eszközparkját abból a szempontból, hogy mely tárgyak állnak szinte biztos rendelkezésre minden intézmény számára. Ezen sporteszközökből kiemelve a hullahoppkarikát, vagy a bóját, melyekhez rövid videó formájában kezdőötleteket is adtam az iskolai néptáncoktatás elindításához. Ez alkalomból egy külön Youtube-csatornát is indítottam a témában. Néptáncoktatás az általános iskolákban: https://www.youtube.com/@Néptáncoktatásazáltalánosi-n3i

A felmérés során külön kérdést szenteltem a néptáncoktatás során használt eszközöknek. A válaszokból kiderült, hogy 63,8% nem használt eszközöket néptáncoktatás során. Számomra ezt tovább erősítette az intézményekben fellelhető alapeszközök ilyen célú felhasználását. Köztudott, hogy a mozgás során használt – erre a célra alkalmas – eszközök tovább fejlesztik a különböző képességeket. A válaszadók 36,2%-a használ az intézményben fellelhető eszközöket. A legtöbben babzsákot, karikát és ugrókötelet használnak, de megjelenik a labda, a bója, és kismértékben a szalag, kendő, söprű, szék, de még a PET palack is.

Az oktatási intézmények társadalmi szerepvállalása települési szinten kiemelten fontos. Településszerkezetnek megfelelően falvakban, községekben a települések mindennapjaiba is megjelennek az oktatási intézmények rendezvényei, melyek szerves részét képezik a mindennapoknak. Kisvárosi, városi szinten inkább alkalomszerűen egy-egy fontosabb eseményhez kötődően van lehetőség a társadalmi szerepvállalásra. E béli megállapításomat tükrözi a válaszadók 74,5%-a, akik úgy nyilatkoztak, hogy már most is bekapcsolódna ilyen típusú folyamatokba. Ez véleményem szerint tovább erősíti az intézmény keretei között megvalósuló mindennapos testnevelés folyamatába beépíthető néptánc-oktatás szerepét. Erre ad nyomatékos választ a következő kérdés, hiszen a válaszadók 76,6%-a már bevezette heti egy órában a néptáncoktatást a mindennapos testnevelés keretei között. Akik nemmel válaszoltak erre a kérdésre, azok közül 57,1%-a tervezi a jövőben a néptáncoktatás bevezetését. Ez lehetőséget biztosít majd a jövőben a településszintű társadalmi szerepvállalásra.

Összességében a kutatás eredményeinek alapján elmondható, hogy bár szakmai körökben töltötték ki ezen kérdőívet, de így is látszik, hogy ebben a szegmensben is van szükség az együttgondolkodásra, a jó gyakorlatok, lehetőségek, tapasztalatok megosztására. Ennek tükrében készült el az öt alapvideó, mely a saját Youtube-csatornámon megtekinthető. Ezt tovább szeretném bővíteni, melyhez e vizsgálat eredményeit fel fogom használni.

4. A saját tapasztalatok és ismeretek alapján alkotott szakmódszertani eszköztár

A néptánc-mozgalomban évtizedek óta aktívan részt veszek, ebből sok évet néptánc oktatóként tevékenykedek. Az iskolai néptánc oktatásban közel tizenöt éve veszek részt. Ez idő alatt sok tapasztalatot szereztem és biztos összehasonlítási alapom van, ami az együttesi és az iskolai néptánc oktatást illeti. Az első évben csak hetedik és nyolcadik évfolyamokon tanítottam, de utána már az általános iskola összes évfolyamán. Sőt, a középiskolák nevelés és oktatás rendszerébe is betekintést nyerhettem. A közel tizenöt év alatt azt tapasztaltam, hogy az általános iskolák, amelyekben néptáncot tanítottam, nincsenek eléggé felszerelve a néptánc oktatás lebonyolításához. A megfelelő körülmények és az eszközök hiánya eléggé nagy gondot jelentettek a célszerű és eredményes munka lebonyolításához. Volt olyan eset is, hogy egy teremben (tornateremben) kettő osztály volt egy időben és a tanulók figyelmét nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem lehetett lekötni. A megfelelő helyszín mellet, problémát jelentett még az eszközök hiánya is. Nem volt olyan eszköz, amin a zenét le tudtuk volna játszani, vagy pedig, hangfal nem állt rendelkezésünkre. Sok esetben a saját, otthonról hozott eszközöket kellett használni, hogy a néptánc tanítása zökkenőmentes legyen.

A testneveléshez használatos eszközök használatát, fokozatosan kezdtem bevezeti a néptánc oktatásába. Pályafutásom elején, arra törekedtem, hogy a néptánc tanfolyamokon és továbbképzéseken tanultak alapján, kimondottan csak a néptánc oktatáshoz készített segédeszközöket próbáltam beszerezni, de ezt az iskolák nem tudták kellőképpen biztosítani számomra. Ezért, tulajdonképpen, a kényszerhelyzet vezetett rá arra az elhatározásra, hogy a tánc eszközök helyet, testneveléshez használatos eszközöket használjak oktatói munkám során. Rájöttem, hogy ez a módszer, sokkal hatékonyabb és élvezetesebb, mint az eszközök nélkül történő néptánc oktatás, és kiválóan megfelel az adott készségek fejlesztésére. Például: a babzsákot a helyes testtartás és egyensúlyérzék fejlesztésére, gyakorlására használtam. Az ugrások tanulásánál ugrókötéllel vagy karikákkal segítettem. A bóják használata nagyon jól bevált a térbeli formák tanulásánál. Ez csak néhány tanítási módszer azok közül, amiket ma is alkalmazok a néptánc óráimon. A tanulók nagy örömmel várják az új anyagot és lelkesen vesznek részt az óráimon, még azok is, akik azelőtt nem nagyon rajongtak a néptáncért.

A gyerekek sikerélménye nagyon fontos volt számomra, hisz a tanítás is akkor sikeres, hogyha a gyermek élvezi a tanulást. A társadalmi szerepvállalás szintén fontos szerepet játszik egy tanuló életében. Nagyon sok fellépések alkalmával bemutatjuk a munkánk eredményeit, nem csak iskola szinten, hanem a különböző városi rendezvényeken, bemutatókon, sőt országos szinten is. A gyerekekben ezek a fellépések még jobban erősítik a sikerélményt és

azt, hogy ők a munkájukkal, a társadalom hasznos tagjává válhatnak és örömet okoznak másoknak. Ezzel a nemzeti öntudat is erősödik bennük.

Ahhoz, hogy a fentiekben említett nevelő-oktatói munka még eredményesebb legyen, véleményem szerint az iskoláknak, ahol néptánc oktatás folyik, több figyelmet szükséges szentelni arra, hogy azok megfelelő körülményeket és felszereltséget nyújtsanak ehhez a tevékenységhez.

Magyarországon még mindig nagyon sok iskolában olyan tanítók tanítanak néptáncot, akiknek nincs megfelelő képzettségük. Ez részben a néptánc pedagógusok hiánya okozza, részben pedig az, hogy az iskoláknak nincs elég kapacitásuk egy néptánc pedagógus alkalmazásához. Azon tanítóknak, pedagógusoknak, akik néptáncot tanítanak, de nincs elég tapasztalatuk még ezen a téren, segíteni szeretnék a saját tudásom, tapasztalatom megosztásával. Ezért a Youtube videó megosztó internetes felületen létrehoztam egy módszertani sorozatot, amelynek a címe *Néptáncoktatás az általános iskolákban* – https://www.youtube.com/@Néptáncoktatásazáltalánosi-n3i. A profilt megosztottam az egyik közösségi oldalon és különböző csoportokban, hogy minél többen hozzá tudjanak férni a tartalomhoz. Ezeken a videókon bemutatásra kerülnek azok az oktatási módszerek, amelyek hozzásegítik a néptánc tanítását iskolai keretek között. A hangsúly, a testnevelés órán használt eszközökön van, bemutatja és ötleteket ad az eszközök használatához.

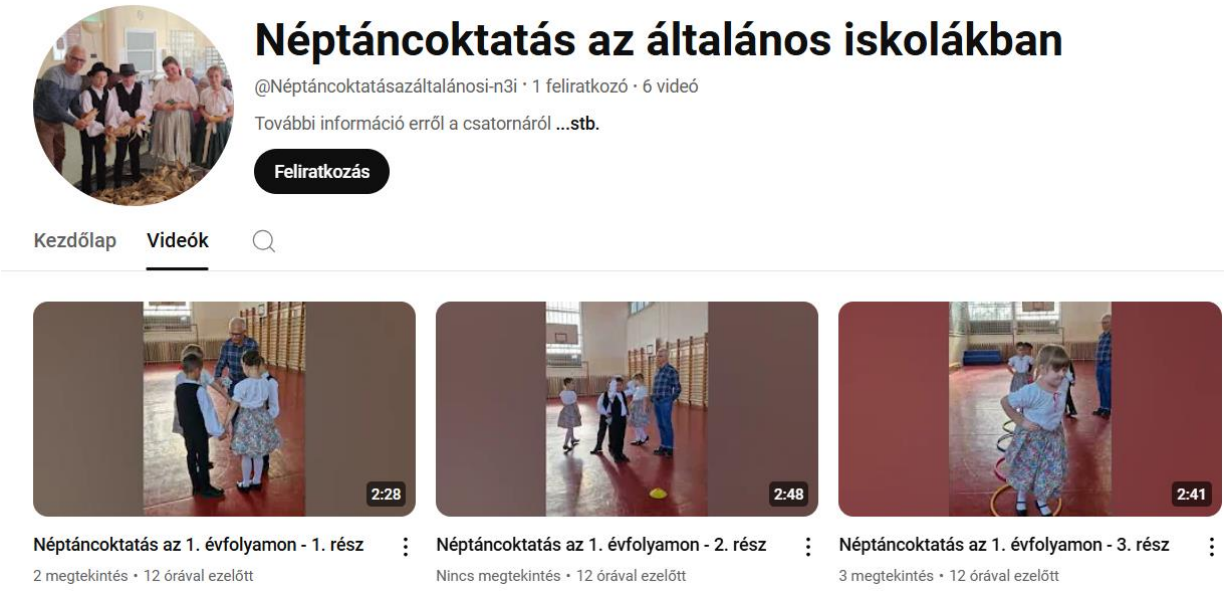

6. ábra: A táncpedagógiai módszertani sorozat felülete

A tervek között szerepel még néptánctalálkozók szervezése is, amely lehetőséget fog nyújtani arra, hogy az iskolákban működő szakkörök, vagy akár osztályközösségek

bemutassák egymásnak néptánctudásukat. Ezt természetesen városi, vagy kistérségi szinten lehetne elindítani, mivel a legnagyobb gondot az utaztatás jelenti. Ezeken a találkozókon nem a versengés lenne kiemelve, hanem a közös célért való együttlét, tapasztalatcsere, új ismeretek, új barátságok. Mindez hozzájárulna a város, vagy kistérség iskoláinak szorosabb együttműködéséhez.

Továbbá, meggyőződésem, hogy nagy igénye és sikere lenne néptánc workshopok megszervezésének. Ezekre az alkalmakra olyan néptánc pedagógusokat hívnánk meg előadóként, akik néptáncot tanítanak általános, vagy középiskolákban. Itt a résztvevők új ötleteket, módszereket, megoldásokat kapnának, amelyek segítenék munkájukat. A fent említett ötletek megvalósítása, véleményem szerint, sokat javítana a néptáncoktatás helyzetén és még magasabb szintre emelné azt.

A tervek és célok között szerepel a társadalmi szerepvállalás is. Eddig iskolai és városi szinten gyakoroltuk ezt a tevékenységet, de a közeljövőben bővíteni szeretnénk lehetőségeinkhez mérten kistérségi, vármegyei és országos szinten is. A társadalmi szerepvállalás fellépések, táncházak és bemutatók formájában nyilvánulna meg. Azok az alkalmak, ahol méltóképpen bemutathatnánk a magyar néptánc szépségét és varázsát a következő helyszínek lehetnek:

- Iskolai szinten: tanévnyitó és tanévzáró ünnepség, jótékonysági bál, nemzeti ünnepek és emléknapok, mint például október 23-a, március 15-e. Egyházi ünnepek (karácsony, húsvét, pünkösd), DÖK-nap, anyák napja.
- Városi szinten (Kiskunfélegyháza): idősek napja, nemzeti ünnepek és emléknapok, egyházi ünnepek, május 1-e, városalapítók napja, államalapítás napja, szüreti ünnepség, Nemzetközi Gyermeknap, libafesztivál, bajuszfesztivál, különböző táncház mulattságok.
- Térségi, országos és nemzetközi szinten: különböző tánctalálkozók, fesztiválok, bemutatók.

5. Összegzés

Vizsgálatom első hipotézise, miszerint az általános iskolák, ahol néptáncoktatás folyik, csak részben vagy egyáltalán nem biztosítanak megfelelő feltételeket, részben igazolódott be. Ugyanis a kutatásom kapcsolódó eredménye azt bizonyítja, hogy a pedagógusok 20,8%-a szerint az iskola nincs felszerelve, a kérdőívet kitöltők 25%-a viszont, csak részben megfelelő körülmények között tanít néptáncot. A felszereltséget két dolog jelenti a néptáncoktatás szempontjából, a terem s az eszköz. Hogyha a teremhasználatot vizsgáljuk, kiderül, hogy a legtöbb iskolában a tornaterem (70,8%) és a táncterem (18,8%) a néptáncoktatás szempontjából biztosítva van. Az eszközhasználatot, amely szintén hozzájárul az eredményes néptánc tanításhoz viszont nem alkalmazzák a pedagógusok. A pedagógusok csak 35,4%-a segíti vagy segítheti ilyen módon a gyerekek néptánc tanulását. A fenti adatok azt bizonyítják, hogy a hipotézisem részben igazolódott be, ami azt jelenti, hogy vannak még iskolák, ahol nagyobb gondot kellene fordítani a néptáncoktatás feltételeinek javítására.

Második hipotézisem így hangzott: a pedagógusok zöme még nem rendelkezik néptáncoktatói képzéssel, és sokan közülük nem is tervezik ezen szakosítás megszerzését. A megkérdezettek válasza alapján ez a hipotézis beigazolódott. Összesen mindössze 14,6%-uk rendelkezik néptáncpedagógus végzettséggel. Zömében e képesítés nélküli tanítók (56,3%) és tanárok (20,8%) oktatnak néptáncot. Ami szintén kiderül a kutatás során, az a tény, hogy a megkérdezettek 95,1%-a nem tervez néptáncoktatói továbbképzésben részesülni. Véleményem szerint ennek több oka is lehet, mint például a motiváltság hiánya, a kevés továbbképzési lehetőség, a hiányos együttműködés és tájékozottság. Viszont a fennálló probléma orvosolása rendkívül fontos, hiszen a néptánc oktatása csak megfelelő szaktudással rendelkező pedagógus által biztosított teljesen. A megoldást véleményem szerint a még több továbbképzés, konzultációs lehetőség és a workshopok jelenthetik.

A harmadik hipotézisem is beigazolódott a kutatásom során, miszerint szinte minden iskola, ahol néptánc oktatás folyik, egyben a társadalmi szerepvállalás meghatározó részvevőjévé válik. A pedagógusok 72,9%-a azt állítja, hogy az iskola, a néptánc által részt vesz külső helyszínen megrendezésre kerülő rendezvényeken, a mely erősíti a társadalmi szerepvállalást. Jó látni, hogy a néptáncnak ezáltal fontos szerep jut a közösségépítés, identitástudat, sikerélmény fejlesztésében és maga a néptánc népszerűsítésében.

Úgy látom, hogy habár kisebb hiányosságokkal, de a néptánc méltó helyen található a közoktatásban. Véleményem szerint, ugyanakkor még több figyelmet kellene szentelni és tovább fejleszteni ennek a művészeti ágnak az oktatását, nem csak a közoktatásban, hanem a

közéletben is. A továbbiakban tervezek egy longitudinális, kilenc hónapos – egy teljes tanéven átívelő – néptáncra épülő fejlesztőprogramot alsó tagozatos diákok körében végrehajtani, ahol a tánc transzferhatásait vizsgálnám a tanulók érzelmi, szociális képességei és értelmi – téri tájékozódás / zenei / ritmikai / anyanyelvi – képességeivel kapcsolatban. Az eredmények alapján tovább bővíteném az eddig kidolgozott, online elérhető néptánc módszertani eszköztáramat. Számos néptánckoreográfiát mutattunk be az elmúlt években, illetve jelenleg is országszerte fellépünk néptánc-előadásainkkal, amely projektek videóival, felvételeivel szintén gazdagítom az online felületemet, illetve az egyes néptánc bemutatók és projektek hatásait szintén publikálni szeretném kvantitatív vizsgálatok alapján.

A néptánc és a néphagyományok számos területei az egyik olyan kulturális örökségünk, amelyre büszkék lehetünk. Általuk tudatosul bennünk, hogy kik is vagyunk, honnan jöttünk és merre tartunk! Tanulmányomat egy idézettel zárom:

„Amikor táncolok, nem tudok ítélkezni, nem tudok gyűlölni, nem tudom magamat az élettől elkülönültnek tekinteni. Csak vidám és teljes tudok lenni.” (Hans Bor)

6. Irodalom

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200110.kor

Antal László (2002). *A néptánc pedagógiája.* Hagyományok. Budapest, Hagyományok Háza Népművészeti Műhelye.

Antal László (2007). A néptánc-pedagógia tudományos alapjai és lehetséges modelljei. In Németh András, Major Rita, Mizerák Katalin és Tóvay Nagy Péter (szerk.) *Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánckutatásban*. Magyar Táncművészeti Főiskola, Planétás Kiadó Budapest, 2009. pp. 131–136.

Balatoni Katalin (2016). *Így tedd rá! Módszertani eszköztár.* Budapest, Örökös stúdió.

Báthori Béla (1991). *A testnevelés elmélete és módszertana.* Budapest, Magyar Testnevelési Egyetem.

Bólya Anna Mária (2021). Az egyes táncnyelvek történeti vonatkozásai. In Bólya Anna Mária és Windhager Ákos (szerk.): *Tánc és módszer. Táncmódszertani kutatások. Műhelytanulmányok*. 3*(7).* pp. 11–22.

Borsai Ilona és Antal László (1981). *Gyermekjátszó III. Magyar népi mondókák és gyermekjátékok*. Szombathely, Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ. 1981.

Borsai Ilona: Népi játékok, mondókák. In. Dobszay László: *A magyar dal könyve.* Budapest, Zeneműkiadó Vállalat. 1984. pp. 17– 110.

Budainé Balatoni Katalin (2011). *Így tedd rá! Táncos mozgásfejlesztés az óvodában óvó- és táncpedagógusok részre.* Budapest, Saramis Bt.

Csonka-Takács Eszter és Havay Viktória (2011). A táncház módszer mint a szellemi kulturális örökség átörökítésének magyar modellje. https://szellemikulturalisorokseg.hu/doks/Tanchaz-method.pdf (2024. 08. 19.)

Demarcsek, Zs., Kovács, H., Lévai, P., és Szilágyi, Zs. (2020). Néptánc módszertani ismertetés tematikus tervekkel az alapfokú művészeti iskolák számára. Magyar Táncművészeti Egyetem. http://mte.eu/wp-content/uploads/2020/09/N%C3%A9pt%C3%A1nc-m%C3%B3dszertani-ismertet%C3%A9s.pdf (2024. 10. 11.)

Deme Tamás (1994). *…ami történik, és ami van… Tanulmányok a művészetpedagógia és a művelődés köréből.* Budapest, Szent Gellért Kiadó – Nemzeti tankönyvkiadó Rt.

Dobszay László (1984). *A magyar dal könyve.* Budapest, Zeneműkiadó Vállalat. 1984.

Falvay Károly (1990). *Ritmikus mozgás-énekes játék*. Budapest, Országos Pedagógiai Intézet.

Hamar Pál és Karsai István (2008). Az iskolai testnevelés affektív jellemzői 11–18 éves fiúk és lányok körében. *Magyar Pedagógia,* 2008/2. 135–147.

Lanszki, A., Tongori, Á., és Papp-Danka, A. (2023). Tánccal kapcsolatos kutatások a felsőoktatásban. Szisztematikus irodalmi áttekintés. Tánc és Nevelés. Dance and Education, 4(2), 3–27. https://doi.org/10.46819/TN.4.2.3-27

Lévi László (1986). A tánc a természeti népek életében. In Pesovár Ernő (szerk.): *Táncetnológia.* pp. 49–96. Budapest: Magyar Táncművészek Szövetsége.

Kovács Henrik (2024). Néptáncosok irányviszonyításának vizsgálata. *Tánc és Nevelés. Dance and Education,* 5(2), 3–20. https://doi.org/10.46819/TN.5.2.3-20

Láng Éva és Szőllősi Roland (2023). A mindennapos testnevelésben belül végzett táncos fejlesztő gyakorlatok hatása a tanulók kognitív és motoros képességeire. (2024. 10. 11.) https://epa.oszk.hu/00000/00035/00247/pdf/EPA00035_upsz_2023_07-08_087-103.pdf

Jánosi Ágnes (2013). *Népi-Gyógy-Mód. Képességfejlesztés és néptánctanítás az óvodában.* Debrecen, Pedellus Tankönyvkiadó.

Kaposi Edit és Maácz László (1958). Magyar népi táncok, táncos népszokások. Budapest, Bibliotheca.

Keszler Mária (1975). „Térességet nekünk is…" Kísérletek a magyar táncpedagógiában. 1975. *Magyar pedagógia.* 1987/2 175-179.

Kmetykó János (1915). *Az iskolai testi nevelés reformja. Az Országos Testnevelési Tanács Munkálatai III.* Budapest, M. Kir. Tudományegyetemi Nyomda.

Kmetykó János és Misángyi Ottó: A nevelő testgyakorlás tanításanyaga korosztályoknak megfelelő csoportosításban, I-IV. kötet. Budapest, Bichler I. könyvnyomdája In. Antal László: *A néptánc pedagógiája. Hagyományok.* Budapest, Hagyományok Háza Népművészeti Műhelye, 2002. pp. 16-19.

Kodály Zoltán (1942). [Magyar testnevelés.] *Magyar Nemzet,* („Ép testben ép elme lakozzék. Kodály Zoltán elfeledett írása a nemzeti tornáról" címmel) 29 (82), 11.

Kovács György és Bakosi Éva (2005). *Játék az óvodában.* Debrecen, Didakt Kft.

Könczei Csongor (2014). *Néptánc. Oktatási segédjegyzet 1.* Sepsiszentgyörgy, Romániai Magyar Néptánc Egyesület.

Kun Katalin: Alapkészségek fejlesztési lehetősége a népi játékok és a néptánc tanításával https://epa.oszk.hu/02700/02750/00028/pdf/EPA02750_tudasmenedzsment_2012_01_088-097.pdf 2012. 10 p. (2024.10.03.)

Laczkóné Pálffy Alojzia (2014). Kiss Áron Magyar gyermekjáték– gyűjteményének hatása a zenei nevelésre. *Zempléni múzsa,* 14(1). http://epa.niif.hu/02900/02940/00053/pdf/EPA02940_zmimuzsa_2014_1_061-064.pdf

Magyar Közlöny 2020: A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról. 17. szám. (408.)

Mesterházi Zsuzsa (1998). *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése.* Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar.

Molnár István (1947). *Magyar tánchagyományok.* Budapest, Magyar Élet Kiadása, https://db.zti.hu/neptanc_tudastar/pdf/biblio/l00442.pdf (2024.09.13.)

Nemessuri Mihály (1997). *Bevezetés a tánc mozgásbiológiájába.* Budapest, Népművelési Propaganda Iroda.

Pesovár Ernő (2003). *Tanchagyományunk történeti rétegei. A magyar néptánc története*. Szombathely, Berzsenyi Dániel Főiskola.

Pesovár Ernő: Történeti előzmények. In Kaposi Edit és Pesovár Ernő (szerk), *Magyar táncművésze*t. Budapest, Corvina Kiadó, 1983. pp. 9-26.

Polgár Tibor és Szatmári Zoltán (2011). *Motoros képességek*. (tankönyv, jegyzet),

Réthey Prikkel Mariána (1924). A magyarság táncai. Budapest, tanterv és utasítás az elemi népiskolák számára. In Antal László: *A néptánc pedagógiája. Hagyományok*. Budapest, Hagyományok Háza Népművészeti Műhelye, 2002. pp. 16-19.

Szilágyiné Szentpál Mária (1948). *Általános iskolák tánctanítási vezérfonala*. Budapest, Testkultúra kiadás. Országos Sport Hivatal.

Tóth András (2013). A néptánc az önkifejezés egyik eszköze. *Új köznevelés.* 2013. 6(7).

Vadasi Tibor (1990). Volt egyszer egy főiskola. In *Táncművészeti dokumentumok* Budapest, MTSZ. pp. 100-121.

Voigt Vilmos (2000). Néptánc. In *Magyarország a XX. században, III. Kötet*. Tarsoly István, Szekszárd, Babits kiadó.

Weszely Ödön (1932). Pedagógia. Második teljesen átdolgozott kiadás. Pécs, Révai kiadás, In. Antal László: *A néptánc pedagógiája. Hagyományok*. Budapest, Hagyományok Háza Népművészeti Műhelye, 2002. pp. 16-19.

Egyéb internetes források

A tánc kialakulása https://www.super-prof.hu/blog/tanc-kialakulas-fejlodes/

Tánctörténet https://tancterapia.lapunk.hu/a-tanc-kialakulasanak-tortenete-1092568

Így tedd rá! https://igyteddra.hu/

Néptáncoktatás az általános iskolákban:

https://www.youtube.com/@Néptáncoktatásazáltalánosi-n3i

Társastánc elmélet: Pécsi Tudományegyetem. https://tancolo.pte.hu/hu/tarsastanc_elmelet (2024.09.13.)

www.tancterapia.lapunk.hu (2024.09.13.)

https://www.tanc.hu/tancstilusok/tortenelmi-tancok/ (2024.09.13.)

www.platinadance.hu (2024.10.11.)

7. Melléklet

Kérdőív

Tisztelt Pedagógus!

Kátai Tibor, a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karának hallgatója vagyok. Kérem, töltse ki az alábbi kérdőívet a valóságnak megfelelően, hogy minél reálisabb képet kaphassak a néptánc jelen szerepéről az általános iskolában. A kitöltés kb. 5 percet vesz igénybe. Előre is köszönöm, ha 2023. november 3-ig kitölti!

Kérem, x-el jelölje a megfelelő választ!

1. Az Ön neme:

- Nő
- Férfi

2. Életkora:

- 18-26
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 65-

3. Mi az Ön pedagógiai végzettsége? (Több válasz is lehetséges)

- Néptáncpedagógus
- Tanító
- Tanár
- Egyéb:

4. Ha az Ön pedagógiai végzettsége nem néptáncpedagógus, tervezi-e néptáncoktatáshoz kapcsolódó végzettség megszerzését?

- igen
- nem

5. Szakmában eltöltött munkaévek száma.

- 0-5 év
- 6-10 év
- 11-20 év
- 21-30 év
- 31-40 év
- 40 év-

6. Milyen korosztállyal foglalkozik? (Több válasz is lehetséges.)

- 1-2. évfolyam
- 3-4. évfolyam
- 5-6. évfolyam
- 7-8. évfolyam

7. Ön mennyire tartja fontosnak a néptáncoktatás bevezetését az általános iskolában? Kérem osztályozza 1-től 5-ig az alábbiak szerint:

1: nem fontos, 2: kevésbé fontos, 3: részben fontos, 4: többnyire fontos, 5: nagyon fontos

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

8. Kérem, osztályozza 1-től 5-ig, az Ön véleménye szerint, mely képességek és milyen mértékben fejleszthetőek a néptánc segítségével?

	1	2	3	4	5
Motoros képességek					
Szociális képességek					
Zenei képességek					
Beszéd					
Tanulási képességek					
Érzelmi képességek					
Értelmi képességek					

9. Milyen helységben történik a néptáncoktatás? (Több válasz is lehetséges)

- tornaterem
- osztályterem
- néptáncterem
- egyéb:

10. Véleménye szerint, milyen mértékű az intézmény felszereltsége, a néptáncoktatást illetően? Kérem osztályozza 1-től 5-ig:

1: egyáltalán nincs felszerelve, 2: részben van felszerelve, 3: megfelelően felszerelt 4: nagy mértékben van felszerelve, 5: teljesen fel van szerelve

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

11. Ön használ-e eszközöket a néptáncoktatás során?

- igen
- nem

12. Ha igen, kérem, jelölje meg azokat! (Több válasz is lehetséges)

- labda
- babzsák
- ugrókötél
- karika
- bója
- egyéb:

13. Bekapcsolódik-e külső helyszínen megvalósuló, a társadalmi szerepvállalást erősítő rendezvényekbe? (Pl. városi ünnepségek, fesztiválok, helyi alkalmi fellépések stb.)

- igen
- nem

14. Az Önök intézményében heti egy órában bevezetésre került-e a néptáncoktatás, a mindennapos testnevelés keretei között?

- igen
- nem

15. Ha nem, tervezik-e?

- igen
- nem